

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמִּשָּׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשֵׁת כִּי תִשָּׂא

תְּרַגְוֹם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרֻשֵׁת כִּי תִשָּׂא

וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְגו'. רַבִּי אֲבָא וְרַבִּי
אֲחָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים מִטְּבֶרְיָה לְצַפּוּרֵי. עַד
שָׁהִיו הוֹלְכִים, רָאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּא,
וְרַבִּי חֲזִיא עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וַדַּאי שֶׁנִּשְׁתַּתַּף
עִם הַשְּׂכִינָה. חָבּוּ לָהֶם עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֵלֵיהֶם. כִּיּוֹן
שֶׁהִגִּיעוּ אֵלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי כָּתוּב
עֵינֵי ה' אֵל צַדִּיקִים וְאֶזְנוֹ אֵל שׁוֹעֲתִם. פָּסוּק זֶה
הֵנוּ קֹשֶׁה וְכו'.

בֵּא וּרְאֵה, הֲרִי פִרְשׁוּתָהּ, אֵינן הַפְּרָכָה שְׁלֵמָעֵלָה
שׁוֹרָה עַל דְּבַר שֶׁנִּמְנָה. וְאִם תֵּאמַר, אֵיךְ
יִשְׂרָאֵל נִמְנָה? אֵלָּא כִּפְר נָטַל מֵהֶם, וְהֲרִי פִרְשׁוּתָהּ,
וְהַחֲשָׁבוֹן לֹא הָיָה עַד שֶׁכָּנְסוּ אֶת כָּל אוֹתוֹ הַכִּפְר
וְעָלָה לַחֲשָׁבוֹן. וּבְרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְבָרְכִים אֶת
יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן אֶת הַמְּנִין שֶׁל אוֹתוֹ הַכִּפְר,
וְאַחַר כֵּן חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצְאוּ

יִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים בְּרֵאשׁוֹנָה וּבְסוֹף, וְלֹא עוֹלָה
בָּהֶם הַמְּוֹת.

לָמָּה הַמְּוֹת עוֹלָה בְּמִנְיָן? אֵלֶּא כִּשְׁבִיל שְׁהַבְּרָכָה
לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן. בִּיּוֹן שְׁהַסְתַּלְקָה בְּרָכָה,
הַצַּד הָאֲחֵר שׁוֹרָה עָלָיו וַיְכוּל לְהַנְזֹק. מִשׁוּם כִּד
נוֹטְלִים כִּפָּר וּפְרִיּוֹן לְעֵלוֹת (מַעֲלִיָּהֶם) עָלָיו מִנְיָן,
וְהָרִי פְרִשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

רְעִיָא מְהִימְנָא

מְצֻוָה לָתֵת מַחְצִית הַשְּׁקָל בְּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ. רוּעָה
הַנְּאָמָן מַה זֶה מַחְצִית הַשְּׁקָל? זָחוּ כְמוֹ
חֲצִי הַחֵיץ, וְזוּ ו', מְמַצֵּעַ בֵּין שְׁתֵּי הַחֵי"ן. אֲכֹן
לְשְׁקָל בָּהּ, זוּ י'. עֲשָׂרִים גֵּרָה הַשְּׁקָל - זוּ יו"ד.
הָעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה - זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, לֹא יִרְבֶּה
עַל י'. וְכִד נְאֻמָּר בְּסֵפֶר יְצִירָה, עֲשֹׂר סְפִירוֹת
בְּלִימָה, עֲשֹׂר וְלֹא אֶחָד עֲשֹׂר. וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט -
זֶה צְדִיקָה, לֹא יִמְעִיט מִעֲשֹׂר, כְּמוֹ שְׁנַאֲמָר עֲשֹׂר
וְלֹא תִשַׁע. מַמְחֲצִית הַשְּׁקָל - שְׁהוּא י'. (מַחְצִית הַשְּׁקָל

עֲשֹׂר הוּא).

אָמַר לוֹ רוּעָה תִּנְאַמֵּן, (מִלֵּאדָה) אֶתְּךָ בְּשָׁמַיִם, אָהוּב
 אֶתְּךָ מִרְבוּנְךָ, אֵינְךָ תִּמְיָחָה בְּכָל אוֹתָם
 דְּבָרִים נִכְבָּדִים שֶׁיֵּצְאוּ מִפִּיךָ, שְׁחֲרֵי מִי שֶׁהוּא
 מְלֵךְ אוֹ בֶן הַמְּלָכָה, אֵינְךָ תִּמְיָחָה שֶׁיַּעֲלוּ מִרְנָלִיּוֹת
 בְּשִׁלְחָנוֹ, מְלֵאוֹת סְגֻלוֹת, מְלֵאוֹת אוֹרוֹת. לְאָדָם
 אַחַר זוּהֵי תִּמְיָחָה. אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ אַתָּה הָרוּעָה
 תִּנְאַמֵּן, מִשָּׁם וְאֵילָךְ אָמַר אֶתְּךָ, שְׁחֲרֵי עֲלוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים יֵרְדוּ לְשִׁמְעַ מִמֶּךָ. אָמַר לוֹ, הַשָּׁלֵם
 דְּבוּרְךָ. אָמַר לוֹ, אֵינְךָ בָּעֵת לֹאמַר יוֹתֵר, אָמַר אֶתְּךָ
 עַד פַּעַם אַחֲרָת.

פְּתַח הָרוּעָה תִּנְאַמֵּן, מִצְּנוּחַ אַחַר זוֹ לְקַדְּשׁ אֶת
 הַחֹדֶשׁ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּלָה הַקְּדוּשָׁה הִיא כֹּלָה
 שְׁמֵת־קְדֻשָּׁת (דף קפח ע"א) עַל פִּי בֵּית דִּין, שֶׁהוּא גְבוּרָה,
 מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם לְוִיִּם, שֶׁנֶּאמַר בָּהֶם וְקִדְשֹׁת אֶת
 הַלְוִיִּם. וְאַחַר שֶׁנִּרְאִית הַלְּבָנָה שֶׁיֵּאוֹתוּ לְאוֹרָה,
 מְבַרֵךְ עֲלֶיהָ: בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 אֲשֶׁר בְּמֵאמְרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים, וּבְרוּיָת פִּיו כָּל
 צְבָאָם. וּבְמִי מֵתִקְדֻשָּׁת וּמֵתִפְרָכָת? בְּתַפְאֲרָת,

מִשׁוּם שֶׁהִיא עֵטְרַת תְּפֹאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בְּטָן. (עד כאן

רעיא מהימנא)

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. עַד שֶׁהָיוּ
הוֹלְכִים יָרֵד הַלְּיָלָה. יָשְׁבוּ. עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים
הִתְחִיל הַבֶּקֶר לְהֵאִיר. (אָמְרוּ, נָקוּם וְנִלְבֵּד) קָמוּ וְהָלְכוּ.
אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, רְאֵה אֶת פְּנֵי הַמְּזֻרָח שְׁמַאֲרִים.
עֲבָשׁוּ כָּל אֹתָם בְּנֵי הַמְּזֻרָח שֶׁל הָרִי הָאֹר
מִשְׁתַּחֲוִים לָאֹר הַזֶּה שְׁמַאֲרִ בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ מֵרָם
שִׁיצָא וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי כִּיּוֹן שִׁיּוּצָא הַשֶּׁמֶשׁ,
כִּמָּה הֵם שֶׁעוֹבְדִים לַשֶּׁמֶשׁ. וְאַלֶּה הֵם שֶׁעוֹבְדִים
לָאֹר הַזֶּה, וְקוֹרְאִים לָאֹר הַזֶּה: אֱלֹהֵי הַמְּרַנְלִית
הַמְּאִירָה. וְשְׁבוּעָתָם הִיא בְּאֵל"ה הַמְּרַנְלִית
הַמְּאִירָה.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁעֲבוּדָה זוֹ הִיא לְחַנּוּם - מִיָּמִים
רֵאשׁוֹנִים הַקְּדָמוֹנִים יָדְעוּ בָּהּ חֲכָמָה. בְּזִמְנָן
שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר, מֵרָם שִׁיּוּצָא, אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה
הַמְּפָקֵד עַל הַשֶּׁמֶשׁ יוּצָא, וְהַאֲוִתִּיּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת
שֶׁל הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן רְשׁוּמוֹת עַל רֵאשׁוֹ (שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ),

וּבְכַח אֹתָן הָאֹתִיּוֹת פּוֹתַח אֶת כָּל חַלּוֹנוֹת
הַשָּׁמַיִם, וּמָכָה בָּהֶם וְעוֹבֵר. וְאוֹתוֹ מְמַנֶּה נִכְנָם
לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַזֹּהָר שְׁמַאִיר סְבִיב הַשָּׁמֶשׁ, וְשָׁם
נִמְצָא, עַד שִׁוּצֵא הַשָּׁמֶשׁ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם.

וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה מִפְּקָד עַל הַזֹּהָב וְעַל מַרְגְּלִיּוֹת
אֲדָמוֹת, וְהֵם עוֹבְדִים אֶל אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן
שֶׁל שָׁם, וּבִנְקֻדוֹת וְסִימָנִים שֶׁיִּרְשׁוּ מִהֲרֵאֲשׁוֹנִים
מִיָּמִים קַדְמוֹנִים, הוֹלְכִים וְיוֹדְעִים נְקֻדוֹת הַשָּׁמֶשׁ
לְמִצָּא מְקוֹמוֹת שֶׁל זָהָב וּמַרְגְּלִיּוֹת. אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי, עַד כַּמָּה יֵהיוּ עֲבוֹדוֹת רַבּוֹת אֵלּוּ בְּעוֹלָם,
שֶׁחֲרֵי שְׁקָר אֵין לוֹ עֲמוּדִים לְתַמְיִכָּה?

פְּתַח אַחַר (רַבִּי תִיבָא) וְאָמַר, (מִשְׁלֵי יב) שְׁפַת אֱמֶת
תִּכּוֹן לְעַד וְעַד אֲרַגְיֶעָה לְשׁוֹן שְׁקָר. כֹּא
וְרֵאָה, אֵלּוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ עוֹבְדִים לְשְׁקָר -
הָיָה כֹּה, אֲבָל הָאֹר הָיָה וְהַזֹּהָר שְׁמַאִיר וְדֹאֵי
הוּא אֱמֶת. כּוֹכְבֵי רוֹם הִרְקִיעַ הֵם אֱמֶת. אִם
בְּטַפְּשׁוֹתָם וְחֶסְרוֹן יַדְעָתָם הֵם אוֹמְרִים וְקוֹרְאִים
לָהֶם אֱלוֹהִי, לֹא צָרִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַלּוֹת

את מעשי ידיו מהעולם. אבל לעתיד לבא לא יכלו הכוכבים והאורות של העולם. אבל מי יתכלה? אותם שעובדים להם.

והפסוק היה הוא כך. שפת אמת תבון לעד - אליו ישראל, שהם שפת אמת, (דברים ו) ה' אלהינו ה' אחד. והכל הוא אמת וסוד האמת. ומס'מים, ה' אלהיכם אמת. וזוהי שפת אמת תבון לעד.

ועד ארגיעה, ועד רגע היה צריך להיות! מה זה ארגיעה? אלא עד כמה יהיה קיומם בעולם? עד לעתיד לבא, ותהיה לי מנוחה מהעבודה הקשה שעליו. ובזמן שארגיעה, תתכלה לשון שקר, אותם שקוראים אלוה למי שאינו אלוה. אבל ישראל שהם שפת אמת, כתוב בהם (ישעיה מג) עם זו יצרת לי תהלתי יספרו.

נזכרתי פעם אחת שהייתי הולך עם רבי אלעזר, פגש בו הגמון. אמר לרבי

אֶלְעֶזֶר, אַתָּה מְכִיר אֶת תּוֹרַת הַיְהוּדִים? אָמַר לוֹ, מְכִיר. אָמַר לוֹ, הַאִינְכֶם אוֹמְרִים שְׂאֵמוֹנַתְכֶם אֵמֶת וְתוֹרַתְכֶם אֵמֶת, וְאֲנִי שְׂאֵמוֹנַתְנוּ שְׂקָר וְתוֹרַתְנוּ שְׂקָר?! וְהֲרִי כָּתוּב, שְׁפַת אֵמֶת תִּכּוֹן לְעַד וְעַד אֲרִנְיָעָה לְשׁוֹן שְׂקָר? אָנּוּ מִימּוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּמַלְכוּת וְלֹא סָרָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים דוֹר אַחֵר דוֹר, תִּכּוֹן לְעַד וְדַאי. וְאַתֶּם מְעַט הָיָה לָכֶם בְּמַלְכוּת, וּמִיָּד סָרָה מִכֶּם, וְהִפְסוּק הַתְּקִיָּם בְּכֶם שְׁכָתוּב וְעַד אֲרִנְיָעָה לְשׁוֹן שְׂקָר.

אָמַר לוֹ, אֲנִי רוֹאֶה בְּךָ שְׂאֵתָה חָכָם בַּתּוֹרָה. תִּפְּח רֹחוֹ (דף קפח ע"ב) שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ. אֵלּוֹ אָמַר הַכֶּתוּב שְׁפַת אֵמֶת כּוֹנֵנֶת לְעַד - הָיָה כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ. אֲבָל לֹא כָּתוּב אֵלּוֹ תִכּוֹן, עֲתִידָה שְׁפַת אֵמֶת שְׂתִכּוֹן מִה שְׂאִין בְּךָ עֲבָשׁוּ, שְׂעֲבָשׁוּ שְׁפַת שְׂקָר עוֹמְדָת, וּשְׁפַת אֵמֶת שׁוֹכְבַת לְעֶפְרָ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל אֵמֶת תִּעֲמַד עַל קִיּוּמָהּ וּמִתּוֹךְ אֲרִץ תִּצְמַח, אִזּוֹ שְׁפַת אֵמֶת תִּכּוֹן לְעַד וְגו'.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַגִּמּוֹן, אֲשֶׁרִידָה, וְאֲשֶׁרִי הָעַם
 שִׁינְדָשִׁים תּוֹרַת אֲמַת! אַחַר יָמִים שָׁמַעְתִּי
 שֶׁהַתְּנִיר. הִלְכּוּ, הִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אַחַת וְהִתְפַּלְלוּ
 תְּפִלָּתָם. בִּיּוֹן שֶׁהִתְפַּלְלוּ תְּפִלָּתָם, אָמְרוּ, מִכָּאֵן
 וְהִלָּא נִתְחַבֵּר בַּשְּׂכִינָה, וְנִלְדָה וְנִתְעַסַק בַּתּוֹרָה.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (ישעיה מא) הֵן יבִישׁוּ וַיִּכְלְמוּ
 כֹּל הַנְּחָרִים בְּךָ וְגו'. עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לַעֲשׂוֹת לְיִשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁאָמַר עַל
 יְדֵי נְבִיאֵי הָאֲמַת, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ עֲלֵיהֶם כַּמָּה
 רְעוֹת בְּנִלוֹתָם. וְאַלְמָלָא כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת
 שֶׁמְחַבִּים וְרוֹאִים שֶׁכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה, לֹא הָיוּ
 יְכוּלִים לַעֲמֹד וְלִסְבֹּל אֶת הַנְּלוֹת.

אָבֵל הוֹלְכִים לְבֵית מִדְרָשׁוֹת, פּוֹתְחִים סְפָרִים,
 וְרוֹאִים כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שֶׁמְחַבִּים, וְרוֹאִים
 שֶׁכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה שֶׁהַכְּבִיחַ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עֲלֵיהֶם, וּמִתְנַחֲמִים בְּנִלוֹתָם, וְשָׂאֵר הָעַמִּים
 מְחַרְפִּים וּמְגַדְפִּים אוֹתָם וְאוֹמְרִים: אֵיךְ אֵלֵהֶיכֶם?

אֵיךָ אוֹתָן טוֹבוֹת שְׂאֵתֶם אוֹמְרִים שְׁמַעְתְּדוֹת
לָכֶם, וְכִי כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ יִתְבַּיְשׁוּ מִכֶּם?

וְהוּא שְׂפָתוֹב, (שם טו) שְׁמָעוּ דְבַר ה' הַחֲרָדִים אֶל
דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם וְגו'. מַה זֶה
הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ? אֵלּוֹ שְׁסָבְלוּ כַּמָּה רָעוֹת, כַּמָּה
שְׁמוּעוֹת שְׁמָעוּ אֵלֶּה עַל אֵלֶּה וְאֵלֶּה אַחַר אֵלֶּה
וְחָרְדוּ עֲלֵיהֶן, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (ירמיה ל) כִּי וְגו' קוֹל
חֲרָדָה שְׁמָעֵנוּ פֶּחַד וְאִין שָׁלוֹם וְגו'. אוֹתָם חֲרָדִים
תָּמִיד אֶל דְּבָרוֹ כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין.

אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם - אֵלֶּה הֵם אֲחֵיכֶם בְּנֵי
עֲשׂוֹ. מְנַדִּיכֶם - כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (איכה ד) סוֹרוּ
טַמֵּא קְרָאוּ לָמוֹ. שְׂאִין עִם שְׁמֵבִיִּם אוֹתָם בְּפָנִים
וְרוֹקְקִים בְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּנֵי אֲדוּם, וְכָלֵם
אוֹמְרִים שְׁטַמַּאִים כְּמוֹ נְדָה, וְהוּא מְנַדִּיכֶם. לְמַעַן
שְׂמִי יִכְבֹּד ה', אָנוּ (שְׂאוֹמְרִים) בְּנֵי אֵל חַי, שְׁכָנוּ
יִתְכַבֵּד שְׁמוֹ, אָנוּ שׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי
אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא גְּדוֹל, (בראשית כו) עֲשׂוֹ בְּנוֹ הַגְּדוֹל.
וּבִשְׁם תִּזְהַ נְקָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל, (תהלים

קמה) גְּדוּל ה' וּמְהַלֵּל מְאֹד. אָנּוּ בְּנֵי הַגְּדוּל, וְהוּא
גְּדוּל. וַדַּאי לְמַעַן שְׁמִי יִכָּבֵד ה'.

אֲבָל אַתֶּם קִטְנִים מִהַכֹּל, כְּתוּב יַעֲקֹב בְּנֵה
תְּקַטֵּן, אֵיךְ אֱלֹהֵיכֶם? אֵיךְ אוֹתָן טוֹבוֹת
שְׁיִתְּבִישׁוּ כָּל הָעַמִּים מִשְׂמַחְתְּכֶם? מִי יִתֵּן וְנִרְאָה
בְּשִׂמְחַתְּכֶם כְּמוֹ שְׂאֵתֶם אוֹמְרִים, וְהֵם יִבּוֹשׁוּ, (רוח
הַקֹּדֶשׁ אוֹמֵר וְהֵם יִבּוֹשׁוּ) (עוֹד, כְּמִי) כְּמִי שֶׁתּוֹלָה קִלְלָתוֹ
בְּאַחֵר, מַשּׁוּם שְׂאֵתֶם אוֹמְרִים שְׂאֵזוּ יִבּוֹשׁוּ וַיִּכְלְמוּ,
וּמַשּׁוּם כִּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִיָּתֵה אוֹמֶרֶת תִּדְבָּר כִּי,
וְעַל זֶה הֵן יִבּוֹשׁוּ וַיִּכְלְמוּ כָּל הַנִּחְרָדִים כִּי. מִי הֵם
כָּל הַנִּחְרָדִים כִּי? אֵלֶּה שְׁחֹזְקוֹ אֶת נְחִירֵיהֶם בְּרָגְזוֹ
עֲלֵיהֶם בַּגְּלוּת הַזֹּאת. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִבּוֹשׁוּ וַיִּכְלְמוּ מִכָּל
הַטּוֹבוֹת שֶׁיִּירָאוּ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲמִיא, כִּי זֶה וַדַּאי, אֲבָל רְאִינוּ וְכִי
רְאוּ גְבוּרֵי הָעוֹלָם, שְׁחֵרֵי הַגְּלוּת נִמְשַׁכֶּת
וְעַדִּין בֶּן דָּוִד לֹא בָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכָל זֶה כִּי
הוּא, אֲבָל מִי עָשָׂה שְׂיִסְכְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַגְּלוּת
הַזֹּאת? כָּל אוֹתָן הַכְּטָחוֹת שֶׁהַכְּטִיחַ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא. והרי זה נתפאר, שנכנסים לבתי
בגסיות ולבתי מדרשות ורואים כל אותן נחמות,
ושמחים בלבם לסבל את כל מה שיבא עליהם,
ולוא זה לא יכלו לסבל.

אמר רבי חייא, ודאי כך הוא, והכל תלוי
בתשובה. ואם תאמר שיכולים עכשו
לעזרר תשובה בלם באחד - לא יכולים! מה
הטעם לא יכולים? משום שכתוב, (דברים ל) והיה
כי יבאו עליך כל הדברים האלה. וכתוב והשבת
אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו'. וכתוב
ושבת עד ה' אלהיך וגו'. ואז (שם) אם יהיה גדיחך
בקצה השמים משם יקבצך וגו'. ועד שכל אותם
דברים לא יתקיימו, לא יכולים ^(דף קפט ע"א) לעזרר
תשובה מהם.

אמר רבי יוסי, פמה הסתרת כל הדרכים
והשבילים מכל בני הנלות ולא השארת
להם פתחון פה. אם כן, שיהיו כמו שחיו בכל
דור ודור - שלא יסבלו נלות ולא שבר, ויצאו

(אם כן, יהיו כמו שיתקו בכל דור ודור, ויסבלו את הגלות ולא יצאו) **בְּדִין**

שֶׁל הַתּוֹרָה, וַיִּתְעַרְבוּ בְּשֵׂאֵר הָעַמִּים.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב לָלֶדֶת

תַּחִּיל הַתּוֹעֵק בַּחֲבֻלֶיהָ וְגו'. מה זה כמו

הָרָה? דָּרָךְ הוּא לְמַעַפְרַת שְׂיַעֲבְרוּ עָלֶיהָ תִּשְׁעָה

חֳדָשִׁים שְׁלָמִים. וַיֵּשׁ בְּעוֹלָם בְּמָה וּבְמָה שְׁלֹא

עוֹבֵר עָלֶיהָ אֲלֵא יוֹם אֶחָד או יוֹמִים מִהַתְּשִׁיעִי,

וְכָל הַצִּירִים וְהַחֲבָלִים שֶׁל הַמַּעַפְרַת הֵם בַּתְּשִׁיעִי.

וְאִם עַל גַּב שְׁלֹא עֹבֵר עָלֶיהָ אֲלֵא רַק יוֹם אֶחָד,

נִחְשָׁב עָלֶיהָ כְּאִלוֹ עָבְרוּ כָּל הַתְּשִׁיעִי שְׁלָם. אִם

כִּי יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שְׂמַעְמוֹ טַעַם גְּלוּת - אִם יִחְזְרוּ

בַּתְּשׁוּבָה, יִחְשָׁב עֲלֵיהֶם כְּאִלוֹ עָבְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל

אוֹתָם דְּבָרִים שְׂפָתוֹנִים בַּתּוֹרָה. כָּל שְׂפָן וְכָל

שְׂפָן שְׂפָמָה וּבְמָה יִסּוּרִים עָבְרוּ עֲלֵיהֶם מִיּוֹם

שֶׁהַתְּחִילָה הַגְּלוּת.

אֲבָל מֵהוּ שְׂפָתוֹב (דברים ה) בַּצַּר לָךְ וּמִצְאוּךָ כָּל

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים - בֹּא

וּרְאֵה כְּמָה רַחֲמָנוֹת רַחֵם תִּקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אֶת

ישראל בְּדַבַּר הַזֶּה. לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן יְחִידִי
וְאָהַב אוֹתוֹ אֶהְבֵּת נַפְשׁ, וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּתוּ נָתַן
אוֹתוֹ לְאִמּוֹ הַגְּבִירָה שֶׁתַּגִּידֵל אוֹתוֹ וּתְלַמֵּד אוֹתוֹ
דְּרָכִים מְתַקְנוֹת. פַּעַם אַחַת חָטְא לְאָבִיו, כָּאֵ
אָבִיו וְהִלָּקָה אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּךְ עָבַר עַל חֲטָאוֹ. שָׁב
בְּמַקְדָּם וְשׁוֹב חָטְא לְאָבִיו, וְהוֹצִיא אוֹתוֹ אָבִיו
מִבֵּיתוֹ וְרָגַז עָלָיו. יָצָא אוֹתוֹ בֶּן מִבֵּיתוֹ.

וּבְמַקּוֹם שֵׁיִלְךָ בְּדַרְךְ אִמָּת וַיְהִי צַדִּיק כְּרֵאִוִי
כִּדִי שִׁישְׁמַע אָבִיו הַמֶּלֶךְ וְתַתִּיחַ עָלָיו
תְּשׁוּקָתוֹ - מָה עָשָׂה? אָמַר, הוֹאִיל וַיִּצְאָתִי
מִחֵיבֵל אָבִי, אֵעָשֶׂה מִכָּאֵן וְהִלָּאָה כָּל מַה שֶׁאֲנִי
רוֹצֵה. מָה עָשָׂה? הֲלֹךְ לְהַתְחַבֵּר לְזוֹנוֹת,
וְהַתְּלַכְּלֵךְ בְּלִבְלוֹךְ וּטְנִיפֵת עֵמֶן, וְלֹא תִּיחַ נִמְצָא
אֲלֵא עֵמֶן בַּחֲבוּר שְׁלֵהֵן. כְּשֶׁהַגְּבִירָה אִמּוֹ פּוֹקֶדֶת
בְּכָל יוֹם עַל אוֹתוֹ הַבֶּן וַיִּוְדַעַת שֶׁבָּנָה הַתְּחַבֵּר
עִם הַזּוֹנוֹת וְכָל חֲבֵרוֹתָיו הִיָּתָה עִמָּהֶן, מִתְּחִילָה
לְבָבוֹת וּלְמַרְר עַל בָּנָה.

יוֹם אֶחָד נִכְנַם אֵלֶיָּהּ הַמֶּלֶךְ וְרוֹאֶה אוֹתָהּ בּוֹכָה.
 שׁוֹאֵל אוֹתָהּ: עַל מָה אַתְּ בּוֹכָה? אָמְרָה:
 וַיֵּיךְ לֹא אֶבְכֶּה, שְׁחֵרֵי בְּנֵינוּ מֵחוּץ לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ?
 וְלֹא דֵי שְׂאֵינוּ יוֹשֵׁב בְּהִיכַל הַמֶּלֶךְ, אֲלֵא שְׁהוּא
 יוֹשֵׁב עִם הַזּוֹנוֹת! מָה יֹאמְרוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם -
 שְׁפֹן הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בְּבֵית זּוֹנוֹת?! הִתְחִילָה לְבָכוֹת
 וּלְהִתְחַנֵּן לַמֶּלֶךְ.

אָמַר הַמֶּלֶךְ: בְּשִׁבְלֶךָ אֶחְזִיר אוֹתוֹ, וְאַתְּ הָעֶרְבָה
 שְׁלוֹ. אָמְרָה: הֲרֵי וַדַּאי. אָמַר הַמֶּלֶךְ:
 הוֹאִיל וְכָךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ לְהִתְחַזְּרוּ בַּיּוֹם בְּגִלּוֹי,
 שְׁבוּשָׁה עֲבוּרֵנוּ לְלֶכֶת בְּשִׁבְלֹו לְבֵית זּוֹנוֹת. וְאִם
 לֹא תִּהְיֶה כִּמוֹ זֶה שְׁטַנְּףָ אֶת עֲצָמוֹ כֶּךָ וְחָלַל
 בְּבוֹדֵי, הִיִּיתִי אֲנִי וְכָל הַתְּחִילוֹת שְׁלֵי הוֹלְכִים
 בְּשִׁבְלֹו בְּכַמָּה כָּבוֹד וּבְכַמָּה חֲצוּצָרוֹת לְפָנָיו,
 בְּכַמָּה כְּלֵי קָרֵב מִיָּמֵינוּ וּמִשְׁמֵאלוֹ, עַד שְׁכָּל בְּנֵי
 הָעוֹלָם יִדְעוּעוּ, וַיִּדְעוּ כֻלָּם שְׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ.
 עָבְשׁוּ בִּיּוֹן שְׁהוּא מִנְּפֵ אֶת עֲצָמוֹ וְחָלַל אֶת
 בְּבוֹדֵי, הוּא יִחְזַר בְּסִתֵּר שְׁלֹא יִכִּירוּ בוֹ. חֲזַר
 לַמֶּלֶךְ, וְנָתַן אוֹתוֹ לְאִמּוֹ.

לְיָמִים סָרַח בְּמִקְדָּם. מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? הוֹצִיא
אוֹתוֹ וְאֵת אִמּוֹ עִמּוֹ מִתּוֹךְ הַחֵיכָל
וְאָמַר: תֵּלְכוּ שְׁנֵיכֶם, וּשְׁנֵיכֶם תִּסְבְּלוּ אֶת הַגְּלוּת
וְהַמְּלָקוֹת שָׁם. כִּי־זֶן שְׁשֵׁנֵיכֶם תִּסְבְּלוּ כְּאַחַד, אֲזִי
אֲדַע שְׁכַנִּי יָשׁוּב בְּרֵאוּי.

כָּךְ יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הֵם, הוֹרִיד אוֹתָם
לְמִצְרַיִם. וְאִם תֹּאמַר שְׁבִאוֹתוֹ זְמַן לֹא חָטְאוּ
- הַגְּזֵרָה שְׁגוּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבְרִית בֵּין
הַבְּתָרִים הִיְתָה רְאוּיָה לְהִתְקַיֵּם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַשְּׁנִיחַ עַל שְׁנֵי דְבָרִים: אַחַד עַל אוֹתוֹ דְבוּר
שְׁאָמַר אֲבָרְהָם (בראשית מז) בְּמַה אֲדַע כִּי אֵירָשְׁנָה,
זוֹהִי (דף קפט ע"ב) סִבָּה וְעֵלָה. אֲבָל עַד שְׁיִצְאוּ מִמִּצְרַיִם
לֹא הָיוּ גוֹי וְלֹא הָיוּ רְאוּיִים בְּרֵאוּי.

פְּתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין תְּחוֹתִים בֵּין
רְעֵיטֵי בֵּין הַפְּנוֹת. רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לַעֲשׂוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה וְלְהִיזוֹת שׁוֹשְׁנָה
אֶחָת בְּאֶרֶץ כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה. וְהַשׁוֹשְׁנָה שְׁמַעְלָה
רִיחַ וְנִבְחָרָה מִכָּל שְׂאֵר הַזְּרָדִים שְׁבַעוּלָם אֵינָה

אֵלֶּא אֹתָהּ שְׁעוֹלָה בֵּין הַחוֹתִים. וְזוֹ דָרָךְ כְּרֵאֹוִי.
 וְלִכְּן זָרַע שְׁבָעִים זִוְגוֹת, שְׁהָיוּ שְׁבָעִים נְפֹשׁ,
 וְהַכְּנִיסָם לְבֵין הַחוֹתִים, וְאֹתָם חוֹתִים, מִיַּד שְׁהָיוּ
 הֵם שָׁם זִוְגוֹת, הָעֶלְוֹ עֲנָפִים וְעֵלִים וְשָׁלְטוּ עַל
 הָעוֹלָם, וְאִז פָּרְחָה בִּינֵיהֶם הַשְׁשׁוּשָׁנָה.

בֵּינָן שְׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא שְׁשׁוּשָׁנָה
 וְלִלְקַט אֹתָהּ מִבִּינֵיהֶם, אִז יָבֹשׁוּ הַחוֹתִים
 וְנִזְרְקוּ וְהִתְבָּלוּ וְלֹא נִחְשְׁבוּ לְכָלוּם. בְּשָׁעָה
 שְׁהוֹלֵךְ לִלְקַט אֶת הַשְׁשׁוּשָׁנָה הוּא וְלְהוֹצִיא בְּנוֹ
 בְּבוֹרוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן הָלֵךְ הַמַּלְאָךְ בְּתוֹךְ כַּמָּה חִילוֹת
 גְּדוֹלִים וְשְׁלִיטִים עִם דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, וְהוֹצִיא אֶת
 בְּנוֹ בְּבוֹרוֹ בְּכַמָּה גְּבוּרוֹת, וְהִבִּיא אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ,
 וַיֵּשֶׁב תְּרֵיבָה בְּבֵית הַמַּלְאָךְ.

בֵּינָן שְׁחָטָא לְאָבִיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְהִלְקָה אוֹתוֹ,
 שְׁכַתּוֹב וַיִּחַר אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד
 שׁוֹסִים וְגו'. סָרַח בְּמַקְדָם וּמָרַד בְּאָבִיו, הוֹצִיא
 אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ. מָה עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל? רָאוּ שְׁחָרִי
 הַתְּפִזָרוּ בְּכָבֵל וְהִתְעַרְבוּ בְּעַפְמִים, לְקַחוּ נָשִׁים

נְבָרִיּוֹת וְהוֹלִידוּ מֵהֶם בְּנִים. עִם כָּל זֶה הָאֵם
הַקְדוֹשָׁה הִיָּתָה אֲפֹטְרוֹפּוֹס עֲלֵיהֶם.

וְעַל שְׁעֵשָׂה כִּי, הַקְדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אָמַר, הוֹאִיל
וְזוֹ בּוֹשָׁה, אִי שִׁיבֵא בְנֵי מַעֲצָמוֹ. הוֹאִיל
וְחֵלֶל כְּבוֹדִי, לֹא רָאִי שְׂאֵנִי אֵלֶיךָ לְשֵׁם לְהוֹצִיא
אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נְסִים וּנְבוֹרוֹת כְּמִקְדָם. שָׁבוּ הֵם
בְּלִי סִיוַע שְׁהִיוּ רְאוּיִים לוֹ, בְּלִי נְסִים וְנִפְלְאוֹת,
אֲלֵא כֵּלָם מִפְּזָרִים, כֵּלָם עֵיפִים בְּעֵנֵי, וְשָׁבוּ
לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ בְּבוֹשָׁה, וְהָאֵם הַקְדוֹשָׁה עָרְבָה
לָהֶם.

חֲטָאוּ כְּמִקְדָם. מָה עָשָׂה הַקְדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא?
הוֹצִיא אֶת הַבֵּן הַזֶּה כְּמִקְדָם מִהִיכְלוֹ עִם
אִמּוֹ. אָמַר, מִכָּאן וְהִלָּאָה הָאֵם וּבְנָהּ יִסְבְּלוּ כַּמָּה
רְעוּת כְּאַחֶר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם
שִׁלְחָה אִמְכֶם. וְעַל זֶה פָּתוֹב, (דברים ה) בִּצְרָר לָךְ
וּמִצְאוּךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. מָה
זֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים? אֲלֵא זוֹ הָאֵם הַקְדוֹשָׁה,

שְׁהִיָּא אַחֲרֵית הַיָּמִים, וְעַמָּה סָבְלוּ כָּל מַה שְׁסָבְלוּ
בְּגִלוֹת.

וְאֵלּוּ יַחֲזִרוּ בְּתִשׁוּבָה - אֲפֹלוּ רָעָה אַחַת אוֹ צַעַר
אֶחָד שְׁיַעֲבֹר עֲלֵיהֶם, יִחַשְׁבּ עֲלֵיהֶם כְּאֵלּוּ
סָבְלוּ הַכֹּל. (וְאִם לֹא יִסְתַּם חֲקִין) וְאִם לֹא - כְּשֵׁיִסְתִּים
חֲקִין (חֲדַע) וְכָל הַדּוֹרוֹת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁאָמַר הַמְּנוֹרָה
הַקְּדוֹשָׁה, שְׁכַתוֹב (וַיִּקְרָא כה) לְצַמִּיתָת לְקַנְה אֶתּוֹ
לְדַרְתֵּיו. וְכָל זֶה, הַדְּבָר תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי
חֵיָּיא, וַדַּאי כִּף זֶה, וְעַל כֵּן נִמְשַׁכַּת הַגִּלוֹת.

אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל מַה שְׁרָאָה (שְׁהַכָּה)
(שְׁהַלְקָה) לְיִשְׂרָאֵל - בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הַזֶּה.
וּבְאַחֲרֵית הַיָּמִים הַזֶּה יַעֲשֶׂה לָּהֶם נִסִּים וּנְקָמוֹת,
שְׁכַתוֹב (ישעיה ב) וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִבּוֹן יִהְיֶה
הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים. מִי זֶה רֹאשׁ הַהָרִים?
זֶה אֲבָרְהָם הַזִּקֵּן, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל.
וּמִשׁוֹם שְׁהוּא רֹאשׁ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, יִהְיֶה נִבּוֹן
בְּרֹאשׁ הַהָרִים, זֶה אֲבָרְהָם הַזִּקֵּן, רֹאשׁוֹן לְשֹׂאֵר

הַהָרִים, כּוּם שֶׁל בְּרָכָה, צְרִיכָה לְהִיּוֹת מְתַקֶּנֶת
בְּיָמִין.

וְנִשְׂא מִגְּבְעוֹת. צְרִיךְ לְהִיּוֹת נִשְׂא מִן הַשְּׁלֶחָן
שְׁעוֹר שֶׁנִּקְרָא (שָׁהוּא) וְרַת לְבָרֵךְ אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ וְנִשְׂא מִגְּבְעוֹת. מַה זֶה
מִגְּבְעוֹת? אֵלֶּה בֵּינָה וּבֵין בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ
רְעוּתֶיהָ, שְׁעוֹר הַיְּרֵת הוּא. נִשְׂא כּוּם שֶׁל בְּרָכָה
מִגְּבְעוֹת וְדַאי, וְעַל כֵּן חָטוּב שְׂיִהְיֶה לְפָנַי הַכְּבוֹד
תִּזְהַ (יִשְׂרָאֵל) הוּא בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים.

אָמַר לוֹ, יָפָה אָמַרְתָּ, שְׂפָסוּק זֶה וְדַאי כָּךְ הוּא.
בְּרֵאשׁ הַהָרִים - זֶה יָמִין, אֲבָרְהֶם הַזְּקֵן,
שֶׁהוּא וְדַאי רֵאשׁ הַהָרִים. וְנִשְׂא מִגְּבְעוֹת -
מִשְׁעוֹר הַגְּבְעוֹת, שֶׁהֵם רְצוּנוֹ. וְיָפָה אָמַרְתָּ. וְנִגְהַרוּ
אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, מִי הוּא? אָמַר לוֹ, וְאַפְלוּ נָשִׁים
וְקַטְנִים וְהַשְּׂמֵשׁ שְׁעוֹבֵד עַל הַשְּׁלֶחָן, אֵף עַל גַּב
שְׂאִינוֹ אוֹכֵל, צְרִיךְ לְשָׁמַע וְלוֹמַר אָמֵן. (לְהַרְיֵק בְּרָכָה
לְכוּם) שֶׁלֹּא יֵאמַר אָדָם: אֲנִי לֹא אֲכַלְתִּי, וְהוּאִיל

וְלֹא הִצְטַרְפְּתִי לְזִמּוֹן, אֲנִי לֹא אֲשַׁמַּע וְלֹא
 אֲמַר אָמֵן. הַכֹּל חַיִּיבִים בּוֹ. (דף קצ ע"א)

דָּבָר אַחֵר וְנִהְרֹו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם - אַף עַל גַּב
 שְׁנָשִׁים וּקְטָנִים פְּטוּרִים מִן הַמַּצּוֹת, בְּכוּם
 שֶׁל בְּרָכָה הַכֹּל חַיִּיבִים, וּבְלִבְד שְׂיִדְעוּ אֶת מִי
 מְבָרְכִים, וְזֶהוּ וְנִהְרֹו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. כֹּא רַבִּי
 יוֹסִי וּנְשָׁקוֹ. אָמַר, כִּמְהָ יָפֵחַ דָּבָר זֶה וּמִתּוֹק לַחֵף.

עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְדִיִּקָּה, אִם אַחֲרִית הַיָּמִים הַזֶּה הִיא
 כּוּם שֶׁל בְּרָכָה מִמֶּשֶׁשׁ, מַה זֶה תֵּר בֵּית
 ה' ? הֲיָה לוֹ לְכַתֵּב כֶּךָ: וְהָיָה אַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן
 יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הַתְּהָרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן
 יִהְיֶה תֵּר בֵּית ה' ? אָמַר לוֹ, אַחֲרִית הַיָּמִים הִיא
 הָעֵץ שֶׁל הַכֹּל, מִרְאֲשׁוֹ וְעַד סוּפּוֹ, שֶׁהוּא עֵץ טוֹב
 וְרַע. וּכְאֵ הַפְּסוּק לְבָרֵךְ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְהוֹצִיא
 תֵּר בֵּית ה', זֶה טוֹב כְּלִי רַע. תֵּר בֵּית ה' וְנִדְאִי
 שְׂאִיִן שָׁם חֵלֶק לְצַד הָאַחֵר, שְׁתֵּרִי נִבְחַר תֵּר בֵּית
 ה' מִתּוֹךְ הָעֵץ, שֶׁהוּא אַחֲרִית הַיָּמִים. וְזֹהִי כּוּם
 שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁהוּא נָכוֹן בְּרֹאשׁ הַתְּהָרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲשֶׁרִי הִדְרָךְ הִזוּ שְׂזַכִּינוּ לְדַבֵּר
הַזֶּה. אָמַר לוֹ, מִמֵּי שְׁמַעְתָּ אוֹתוֹ? אָמַר
לוֹ, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְשָׁמַעְתִּי וְרָאִיתִי
אֶת רַב הַמְּנוּנָא סָבָא (לְרַבִּי שְׁמַעוֹן) שֶׁהָיָה דוֹרֵשׁ אֶת
הַפְּסוּק הַזֶּה לְרַב אַחָא. וְכִיּוֹן שֶׁשָׁמַעְתִּי, שְׁמַחְתִּי
בוֹ, וְשָׁמַרְתִּי אוֹתוֹ צְרוּר בְּכַנֵּף לְבוּשֵׁי שְׂלָא יְסוּר
מִמֶּנִּי לְעוֹלָמִים. אָמַר לוֹ, וְדַאי שֶׁדָּבַר קְדוֹשׁ זֶה
נֶאֱמַר מִתְּמַנּוּרָה הַקְּדוּשָׁה. אֲשֶׁרִי הִדוּר שְׁעַמּוּדֵי
הָעוֹלָם וְתוֹמְכֵי שׁוּרִים בְּתוֹכוֹ, וְאִם אַתָּה צוּרֵר
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה בְּקֶשֶׁר אֶחָד שְׂלָא יְסוּר מִמֶּךָ -
אֲנִי אֶצְרַר אוֹתוֹ בְּשִׁלְשִׁים אוֹ בְּאַרְבָּעִים קְשָׁרִים
בְּכִיסֵי שְׂלָא יְסוּר מִמֶּנִּי לְעוֹלָמִים.

עַל אוֹתוֹ דָּבַר שֶׁתִּרְאֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה,
מִשׁוּם שָׂאֵף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל חֲטָאוּ לְפָנָיו
בְּכָל דוֹר וְדוֹר, לֹא רָצָה מִי שִׁיאֱמַר עֲלֵיהֶם לְשׁוֹן
הָרַע. מִיָּנִין לָנוּ? מִהוֹשֵׁעַ, שְׁכַתוּב (הוֹשֵׁעַ א) תְּחַלֵּת
דְּבַר ה' בְּהוֹשֵׁעַ. תִּרִי בְּאֵרוֹ אֶת הַדָּבָר. וְעַל כֵּן
הָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחוֹל הַיָּם וְגו'. וּמִשׁוּם
כִּךְ יִרְדָּ אֹתָם בְּכַמָּה בְּרִבּוֹת, לְחֹזַר בְּתִשׁוּבָה

וְלֹהֲשִׁיבְכֶם לְאֲבִיחֶם שְׂבַשְׁמִים, וְלֹא זֶז מִשָּׁם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁמַחַל עַל חַטָּאֵיהֶם וְהִתְנַקּוּ לְפָנָיו.

מַה כָּתוּב בְּאַלְיָהוּ? (מלכים-א יט) וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב תַּחַת
רְתֵם אַחַד וְגו'. אָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִשָּׁה
אַחַת שָׁלַחְתָּ לְיִשְׂרָאֵל וְדְבוּרָה שָׂמָה, שְׂפָתוֹב
(שופטים ד) וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תַּמָּר דְּבוּרָה. וְהִי
רְתֵם. וְהִחְזִירְתָם לְמוֹטָב, שְׂפָתוֹב (שם ה) עַד
שְׂקֻמָּתִי דְבוּרָה. וְאֲנִי נִכְנָסְתִי בִינֵיהֶם, וְהִכְרַזְתִּי
לְפָנֵיהֶם וְלֹא יִכְלָתִי.

עַד שְׁתִּיחַ יוֹשֵׁב, הִתְנַגְּלָה עֲלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
אָמַר לוֹ, מַה לָּךְ פַּה אֲלֵיחִיו? בְּרֵאשׁוֹנָה הֵייתָ
מְקַטְרֵג וּמְקַנָּא עַל הַבְּרִית, וּמִשְׁרָאִיתִי בְּךָ
שְׂקַנְיָאָתָּ עָלַי בְּאוֹתָהּ בְּרִית, נְטַלְתִּי אוֹתָהּ בְּרֵצוֹנוֹ
שֶׁל מֹשֶׁה וְנָתַתִּי לָךְ, עַד שְׁמִשָּׁה הָיָה אוֹמֵר, (במדבר
כה) הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. עֲכָשׁוּ שְׁהוּא
שְׂלָךְ, אֵינּוּ רְאוּי לָךְ לְקַטְרֵג עֲלָיו, הָיָה לָךְ
לְהַשְׁאִיר אֶת קַנְיָאָתְךָ לִי, כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה שְׁתִּיחָה
שְׁלִי, נָתַתִּי אוֹתוֹ לְיָדֵי אַחַר וְלֹא קַטְרַגְתִּי עֲלָיו.

מה לך פה. מה זה פה? ברית הקודש פה ה' היא. כיון שלא רצית להניח לי את פיך, יפרא במקום של אותו הפה. שנינו, באותה שעה העברה ממנו אותה מתנה שנתן לו משה. ששנינו, מה שכתוב (מלכים א' יט) ויִלְךָ בְּכַתְּ הָאֲכִילָה תהיא וגו' עד תר האלהים חרב - לבקש משם. וכי משם היה מבקש? אלא לבקש במקדם מאותו שירש בחר האלהים את הברית הזו. פנחם הוא אליהו, ודאי בדרגה אחת. אמר לו משה, אין אתה יכול לקבל ממני, אלא לך לתינוקות של ישראל ומהם תרויח ויהם יתנו לך. וכך הוא עשה.

כמה טוב עשה תקדוש פרוך הוא בכל דור ודור לישראל. בא וראה מה פתוב, (מיכה ז) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. וחרו כמה נביאים היו אחרי משה! (דף קצ ע"ב) ואשלח לפניך את משה אהרן ואלעזר ופנחם יהושע ואליהו ואלישע וכמה שאר צדיקים וחסידים היה צריך לומר, אז למה שלשת אלה? אלא אמר תקדוש

בְּרוּךְ הוּא, עָמִי, בְּנִי, לָמָּה לֹא תִזְכְּרוּ אֶת כָּל
הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָכֶם, שֶׁשָּׁלַחְתִּי לָכֶם אֶת מֹשֶׁה
אֶהְרֹן וּמֹרְיָם?

לְמַלְאֲךָ בְּשָׂר וָדָם שֵׁשׁ לוֹ מְדִינָה, וְשָׁלַח אֵלָיָהּ
אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, שָׂרִים וְשְׁלִיטִים, שֶׁיְּנַהֲלוּ
אֶת הָעָם וַיַּעֲזִבוּ בָהֶם וּבְדִינֵיהֶם. מִי צָרִיךְ לְהִיזוֹת
וְקוֹק בְּמִזְוָנָם וּבְדַבָּרִים שֶׁיִּצְטָרְכוּ, הֲלֹא לֹא עִם
הַמְּדִינָה?! הֲרִי בְּעַל כָּרְתָם יִצְטָרְכוּ לְהַשְׁנִיחַ עַל
יְדֵיכֶם וּלְתַת לָהֶם כְּבוֹד.

שָׁלַחְתִּי אֶת מֹשֶׁה, הוּא הֵבִיא לְפָנֵיכֶם מִן
לֶאֱכֹל, וְנָהַל אֶתְכֶם וְאֶת בְּנֵיכֶם וְאֶת
בָּהֶמְתְּכֶם, וְהִשְׁתַּדַּל בְּדִינֵיכֶם (בְּמִזְוָנֵיכֶם) וּבְכָל מַה
שֶׁהִצְטָרְכְתֶם. שָׁלַחְתִּי אֶת אֶהְרֹן, הֵבִיא (לָכֶם עֲנִי)
הַיְכָלוֹת שֶׁל עֲנִי כְבוֹד לְכַסּוֹת עֲלֵיכֶם כְּמוֹ
מְלָכִים. רַחֵן אֶתְכֶם בְּטִלְלֵי כְבוֹד שֶׁלֹא יִרְקְבוּ
לְבוֹשֵׁיכֶם וּמִנְעֲלֵיכֶם, שֶׁהָיוּ מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם.
שָׁלַחְתִּי לְמֹרְיָם, הֵבִיאהּ בְּאֵר לְהַשְׁקוֹת אֶתְכֶם,
וְשָׁתִיתֶם אֹתָם וּבָהֶמְתְּכֶם. הֵם נָתְנוּ לָכֶם,

וּמִשְׁלָחֵם אֲכַלְתֶּם וּשְׂתִיתֶם וַיִּשְׂכַּתֶּם בְּחֶפְזַת הַכְּבוֹד
שְׁלָחֵם, וּמִשְׁלָכֶם לֹא נָתַתֶּם לָהֶם. וְלֹא עוֹד, אֵלֹא
שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ עֲלֵיכֶם וְלָקְחוּ עַל צְנֹאֲרֵם אֶת
מִשְׁאֲכֵכֶם, וְהִייתֶם מְחַרְפִּים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לֹא הָיָה אָב רַחֲמָן עַל בְּנָיו כְּמוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּפְסוּק הוּא שְׂכַתוֹב,
(מלכים א' ח) לֹא נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב
וְגו'. בֵּא וְרֵאא רַחֲמָנוּתוֹ: אֵלֹו אָמַר לֹא נָפַל דָּבָר
אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ וְלֹא יוֹתֵר - נוּחַ לְעוֹלָם שְׁלֹא
נִבְרָא. אֲבָל מִשְׁאֲמַר מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב, וְהוֹצִיא
הַרְע לְאַחֹר, שְׁחֵרֵי דְבָר שֶׁל רַע לֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת.
וְאִם עַל גַּב שֶׁהִפְחִיד וְהָרִים רְצוּעָה, פָּאָה הָאֵם
וְהִחְזִיקָה בְּזוּרְע יְמִינוֹ, וְעָמְדָה הַרְצוּעָה
בְּמִקוּמָה וְלֹא יִרְדָּה לְמַטָּה, וְלֹא נִעֲשָׂה (תדיו),
מִשׁוֹם שֶׁבְּעֲצָה אַחַת הָיוּ שְׁנֵיהֶם - אוֹתוֹ שֶׁהִפְחִיד,
וְאוֹתוֹ שֶׁאֲחֹז בְּיְמִינוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, מִנֵּיִן לָנוּ? זֶה מִדְּבָר שֶׁהוּא בְּגִלּוּי,
שְׂכַתוֹב לָךְ יָרַד כִּי שִׁחַת עָמְדָה. הַתְּחִיל

לְהָרִים רְצוּעָה, וּמִשָּׁה, שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ דְּרָכָה שָׁל
 אִם, שְׁתַּק. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּךָ,
 רִמּוֹ לוֹ, וְהִכָּה בּוֹ וְאָמַר וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי. מִיַּד
 הַרְגִישׁ מִשָּׁה וְאַחֲזוּ בְּזוּעוֹ שָׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁכַתוֹב זָכַר לְאַבְרָהָם. זֹו זְרוּעַ יָמִין, וּמִשּׁוּם בְּךָ
 לֹא יֵרְדָה הַרְצוּעָה.

וְאִם הַאֲמַר, הָאִם שְׁהִיא רְגִילָה לְאַחֲזוּ בְּרְצוּעָת
 הַמְּלָךְ, הֵיכֵן הָיְתָה שְׁהַשְׂאִיָּרָה אֶת הַדְּבָר
 לְמִשָּׁה? שְׁאַלְתִּי וְאָמַרְתִּי, וַחֲרִי לֹא יִדְעֵתִי אֶת
 בְּרוּר הַדְּבָר, עַד שְׁנִהְיָה לְפָנַי הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה.
 בְּשִׁבְאוֹ לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָאָה בְּפָנֵיהֶם סִימָן.
 אָמַר, הַכְּנָסוּ בָנִים קְדוּשִׁים, הַכְּנָסוּ אֲהוּבֵי הַמְּלָךְ,
 הַכְּנָסוּ אֲהוּבִים שְׁלִי, הַכְּנָסוּ אֲהוּבִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה.
 שְׁאָמַר רַבִּי אֲבָא, כָּל הַחֲבָרִים הִלְלוּ שְׁאִין
 אוֹהָבִים זֶה אֶת זֶה, מִסְּתַלְקִים מִהָעוֹלָם
 מִדָּם שְׁהַנִּיעַ זְמַנָּם. כָּל הַחֲבָרִים בְּיָמָיו שָׁל רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, אֲהַבְתָּ נֶפֶשׁ וְרוּחַ הָיְתָה בֵּינֵיהֶם, וּמִשּׁוּם
 בְּךָ בְּדוּרוֹ שָׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיוּ בְּגָלוּי. שְׁתִּיחַ רַבִּי

שְׁמַעוֹן אֹמֵר, כָּל הַחֲבֵרִים שְׂאִין אֹהֲבִים אֵלֶּה
לְאֵלֶּה, גִּזְרָמִים שְׁלֵא לְלַכֵּת בְּדַרְדָּר יִשְׁרָה, וְעוֹד -
שְׁעוֹשִׂים כָּה פָּנָם, שְׁחָרֵי בַתּוֹרָה אֶהְבָּה וְאַחֲוָה
וְאַמֵּת יֵשׁ כָּה. אֶבְרָהֶם אֶהֱבֵ אֶת יִצְחָק, וְיִצְחָק
אֶת אֶבְרָהֶם, הָיוּ מִתְחַפְּקִים זֶה בְּזֶה. בְּיַעֲקֹב
שְׁנֵיהֶם אֶחָוִים בְּאַהֲבָה וּבְאַחֲוָה, נוֹתְנִים רוּחַם זֶה
בְּזֶה. גַּם הַחֲבֵרִים בְּאוֹתָהּ דִּנְגְמָא הֵם צְרִיכִים, וְלֹא
לְעֲשׂוֹת פָּנָם.

בִּיּוֹן שְׂרָאָה סִימָן בְּפִנְיָהֶם וְאָמַר לָהֶם כָּה, אָמְרוּ
לוֹ, וַדַּאי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל הַמְּנוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה, וְכֹךְ אָנוּ צְרִיכִים לְדַעַת. בְּכַה רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְאָמַר, דְּבַר אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁלַחְשׁוּ
לִי מִתּוֹךְ רֵאשׁ תִּישִׁיבָה שְׁל גֵּן עֵדֶן, שְׁלֹא אָמְרוּ
בְּגִלּוּי דְּבַר זֶה, סֵתֵר הוּא. וְאָמַר לָכֶם, כְּנִי אֶחָוִי,
כְּנִי אֶחָוִי נְפִשִׁי, מָה אֶעֱשֶׂה. אָמְרוּ לִי בְּלַחֲשׁ,
וְאֲנִי אֹמֵר בְּגִלּוּי, וְלִזְמַן שְׁנֵרָאָה פָּנִים בְּפָנִים
(שְׂכִינְהָ), (דף קצא ע"א) כָּל הַפָּנִים יִסְתַּמְכוּ בְּזֶה.

בְּנֵי, הַחֲטָא שְׁעָשׂוּ (עַרְב רב) הָעַם שְׁבַחֲוִין,
 וְהַשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ הָעַם הַקְדוֹשׁ - בָּאֵם הֵם
 חֲטָאוּ, שְׁכַתוּב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים
 וְדַאי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הָיָה, הוּא שְׁשׂוּרָה עָלֶיָּהּ בָּאֵם
 עַל בָּנִים, וְזָהוּ סוּד הַכְּתוּב (תהלים קו) וַיִּמְרוּ אֶת
 כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׂוּר. זֶה כְּבוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
 הָאֵמָּה שְׁלָחֵם. וְזָהוּ שְׁכַתוּב (שמואל א-ד) גָּלָה כְּבוֹד.
 שְׁנִרְמוּ לַשְּׁכִינָה לְגִלוֹת בְּגִלוֹת עִמָּהֶם. וְעַל זֶה
 וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדָם. בְּמָה? בְּתַבְנִית שׂוּר.

כָּאֵן הוּא סוּד הַדְּבָר. בֵּא וּרְאֵה, לְמַטָּה בְּתוֹךְ
 שְׁמֵרֵי תִיּוֹן הַשְּׁמֵרִים הַרְעִים, יֵצֵא מִכְּפִיעַ
 אַחֵר, מִקְטָרְג, מִזִּיק בְּדַמּוֹן, וְהוּא בְּסוּד דְּמוֹת
 אָדָם. בְּשִׁקְרָב לְתוֹךְ הַקְדֵּשׁ, בִּיּוֹן שְׁמֵעָר מִשָּׁם
 וְרוֹצֵה לְרִדֵּת לְמַטָּה, רוֹצֵה לְהַתְּלִיב בְּלְבוֹשׁ
 לְהַזִּיק אֶת הָעוֹלָם. וַיּוֹרֵד הוּא וּמִרְכְּבוֹתָיו.
 וְהַלְבוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לוֹקֵחַ - תַּבְנִית שׂוּר,
 דְּמוֹת שׂוּר, וְרֵאשׁוֹן לְנִזְיָקִין מֵאוֹתָם אֲרַבְּעָה. הוּא
 שׂוּר. וְהֵם אֲרַבְּעָה אָבוֹת לְהַזִּיק לְעוֹלָם, וְכֹל

שְׁלֹשֶׁת אַבּוֹת הַנְּזִיקִין פָּרַט לַשּׁוֹר, כִּלָּם שָׁלוּ, וְעַל
זֶה פָּתוּב וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְּנִית שׁוֹר.

מַה זֶה אֵכֵל עֹשֶׂב? הֲרֵי דַרְשָׁנוּ בּוֹ, אֲבָל עֶקֶר
הַדָּבָר מִתְּמַצִּית שֶׁל לֶחֶם וְשִׁבְעָה מִיַּי דָּגָן
אֵין לוֹ בָּהֶם חֶלֶק. וּמִשּׁוֹם כִּךָּ הָאֵם לֹא הִיָּתָה
שָׁם, וְלֹא נָאָה לָּהּ לְהִיּוֹת שָׁם. וּמִשּׁוֹם שֶׁהָאֵב הָיָה
יודֵעַ אֶת רַחֲמָנוֹת הָאֵם וְדַרְכָּהּ, אָמַר לְמֹשֶׁה, בְּנֵי
אֱהוֹבָנִי, הָעֶצֶה בָּזָה תִּמְיֵד בְּשֵׁנֵיהֶם. וְזֵהוּ שֶׁלְּחֹשׁוּ
לִי בְּלַחֲשׁ, שְׁלֹא רְאוּי לְגִלוֹת, שֶׁחֲבֵן לֹא ידַע,
וַיִּרְאֶה שֶׁהֲרֵי רְצוּעָה מוֹכֵנָה, וְתִמְיֵד יִפְחַד. אֲבָל
שֵׁנֵיהֶם בְּעֶצֶה זֶה וּבְעֶצֶה אַחֲתָה.

בֵּיא וַיִּרְאֶה, פָּתוּב וַיִּרְאֶה הָעַם כִּי בָשַׁשׁ מֹשֶׁה. מִי
זֶה הָעַם? הֵם הָעָרֶב רַב. מִי הָעָרֶב רַב? וְכִי
לוֹדִים וְכוּשִׁים וְכַפְתּוּרִים וְתוֹנֵגְרָמִים הָיוּ, שֶׁקָּרְאוּ
לָהֶם עָרֶב רַב? וְהֵלֵא מִצְרַיִם הָיוּ, וּמִמְצָרִים
נִסְעוּ. וְאֵלוֹ הָיוּ עֲרַבּוּכִיָּה שֶׁל עַמִּים רַבִּים, כִּךָּ
הָיָה לוֹ לְכַתּוּב: עָרֶב רַב עָלוּ אִתָּם לְפִי הָעֲרַבּוּכִיָּה
שֶׁלָּהֶם.

אֵלֶּא עַרְב רַב עָלָה אֲתָם - עִם אֶחָד הָיָה וְלָשׁוֹן
 אַחַת, אֲבָל כָּל מְבַשְּׂפֵי מִצְרַיִם וְכָל
 חֲרָטְמֵיהֶם הָיוּ אֵלֶּה, שְׂכַתוֹב בָּהֶם (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ
 גַם הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם. שָׂרְצוּ לְעַמֹּד בְּנֶגֶד
 נִפְלְאוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ הַנְּפִסִּים
 וְהַנְּפְלְאוֹת שְׁעָשָׂה מִשָּׁה בְּמִצְרַיִם, חָזְרוּ לְמִשָּׁה.
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, אֵל תִּקְבַּל אוֹתָם.
 אָמַר מִשָּׁה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, כִּיּוֹן שָׂרְאוּ גְבוּרְתְּךָ הֵם
 רוֹצִים לְהַתְּנִיר. יִירְאוּ גְבוּרְתְּךָ בְּכָל יוֹם, וַיִּדְעוּ
 שְׂאִין אֵלֹהֵי מַבְלָעֲדִידָךְ. וְקַבַּל אוֹתָם מִשָּׁה.

לָמָּה קָרָא לָהֶם עַרְב רַב? אֵלֶּא כָּל מְבַשְּׂפֵי
 מִצְרַיִם הָיוּ, וּבְרֵאשֵׁם יוֹנוֹם וַיִּמְכְּרוּם,
 וּבִשְׁעוֹת הַיּוֹם הָיוּ עוֹשִׂים בְּשִׂפְיָהֶם תְּמִיד. וְכָל
 הַמְּבַשְּׂפִים הִלְלוּ הָעֲלִיוֹנִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים מִבְּאֶשֶׁר
 נוֹטָה הַשָּׁמֶשׁ, מִרְאשִׁית שֵׁשׁ שְׁעוֹת וְחֲצִי עַד
 רְאשִׁית תִּשְׁעֵי וְחֲצִי, שְׁהִיְנוּ עַרְב הַגְּדוֹל. כָּל אוֹתָם
 מְבַשְּׂפִים קִטְנִים, מִתְחַלְּת תִּשְׁעֵי וְחֲצִי עַד חֲצוֹת
 הַלַּיְלָה.

אֹתָם עֲלִיזִים שָׂבָהּם הָיוּ מִסִּתְּכָלִים מְבַשְׁנוּטָה
 הַשָּׁמֶשׁ, שְׁהָרִי אִזוּ מִתְחִילִים תִּשְׁעַ מֵאוֹת
 וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשׁוּמֵט עַל הָרִי הַחֲשֵׁף,
 וְרוּחָם הָיְתָה מְשׁוּמֵטָת עַל כָּל אוֹתָם מְבַשְׁפִּים
 (דְּרָגוֹת) בְּכִשְׁפִּיהֶם. וְאַלֶּהָ הָיוּ עוֹשִׂים כָּל מֵה שְׁהֶם
 רוֹצִים, עַד שְׁכָל הַמְצָרִים בְּאַלֶּהָ הָיָה מְבַטָּחֶם.
 וְקָרְאוּ לָהֶם עֲרַב רַב, מִשׁוּם שְׁיִישׁ לָהֶם עֲרַב קָטָן,
 מִתִּשְׁעַ שְׁעוֹת ^(דף קצא ע"ב) וְחֲצִי וּמִטָּה, זֶה עֲרַב קָטָן.
 וְשְׁנֵי עֲרָבִים הֵם, וְעַל כֵּן וְגַם עֲרַב רַב עָלָה אֹתָם.
 וְחִבְּמָתָם הָיְתָה רַבָּה, וְהֵם הִסְתַּכְּלוּ בְּשְׁעוֹת
 הַיּוֹם, וְהִסְתַּכְּלוּ בְּדִרְגַת מִשְׁהָ, וְרָאוּ
 שְׁהָרִי בְּכָל הַצְּדָדִים בְּשִׁישׁ מִשְׁהָ: בְּשִׁישׁ שְׁעוֹת
 רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם, שְׁהֶם לֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט בָּהֶם,
 (בְּגִלָּל שִׁישׁ) בְּשִׁישׁ דְּרָגוֹת עֲלִיזוֹת שְׁאוּחָזִים בּוֹ (שְׁאוּחָזִי
 בָּהֶם). וּבְכָל הַצְּדָדִים הָיָה בְּשִׁישׁ, וּבְעֵטְרוֹת הַשִּׁישׁ
 הִלְלוּ הָיָה עֵתִיד לְרֹדֶת מִן הָהָר, שְׁכַתּוֹב כִּי בְּשִׁישׁ
 מִשְׁהָ לְרֹדֶת מִן הָהָר.

מִיָּד וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן, (שְׂפָרָה לְמִדְנֹה, שְׂפָאוֹתָהּ
 שָׁעָה שְׁנֵי־דַ מִשָּׁה וְקִבֵּל הַתּוֹרָה לְבִדּוֹ בְּלָלוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא
 קִבֵּל הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם. וְאַפְלוּ מִגִּלְתֵּי אֶסְתֵּר שְׂפָתוֹב (אֶסְתֵּר ט) וְקִבֵּל
 הַתּוֹרָה, וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה הִנֵּה צָרִיף לְהִיּוֹת! מִהוּ וְקִבֵּל? אֵלֶּא זֶה מִשָּׁה
 שְׁהוּא הַתּוֹרָה, בְּלָלוֹת כָּל הַתּוֹרָה. וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן) לְמַחַ
 עַל אֶהְרֹן? כִּדִּי לְהַכְּלִיל בְּצַד הַיְמִינִי, שְׁחֵרֵי
 הֵם הַשָּׁמַיִל רָצוּ מִמֶּנּוּ, וְכִדִּי שְׁיִהְיֶה כָּלוּל
 בַּיְמִינִי, הַתְּכַנְּסוּ עַל אֶהְרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם
 עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. (אֱלֹהִים וְדַאי רָצוּ צַד הַשָּׁמַיִל. אֲשֶׁר יִלְכּוּ,
 אֲשֶׁר יִלְךְ הִנֵּה צָרִיף לְהִיּוֹת! מִהוּ אֲשֶׁר יִלְכּוּ? אֵלֶּא אֱלֹהִים, שֵׁשׁ מְדַרְגּוֹת
 הֵן, (שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה), כָּלֵם בְּצַד הַשָּׁמַיִל שֶׁל אֱלֹהִים, שֵׁשׁ הֵן. שָׂאֵם
 תֹּאמַר שְׁחֵרֵי הֵן שְׁבַע, אוֹתוֹ הָאֱלֹהִים הַעֲלִיּוֹן לֹא נִכְנָם בְּכָלֵל).

בֹּא וּרְאֵה, כָּל זְמַן שְׁחֵיָה מִשָּׁה בְּמִצְרַיִם, לֹא
הִזְכִּיר הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים, אֵלֶּא שֵׁם שֶׁל ה',
וְעַל זֶה קָנְשָׁה לוֹ לְפָרְעָה, כִּדִּי שְׁלֹא יִהְיֶה תִקּוּף
לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר וְלֹא יִתְחַזַּק בְּעוֹלָם. עַכְשָׁו רָצוּ
אֶת אוֹתוֹ הַדְּבָר, וְזֶהוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. לָנוּ
דְּוָקָא, שְׂאֵנוּ צָרִיכִים אֶת הַדְּבָר הַזֶּה לְחַזֵּק אֶת
הַצַּד שְׁלָנוּ, שְׁחֵיָה דְחַיִּי עַד עַכְשָׁו.

אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ. מָה אָמְרוּ? אֵלֶּא כֹּךְ אָמְרוּ,
אֲנִי רוֹאִים שְׂאֵתֶם יִשְׂרָאֵל, כָּל טוֹב וְכָל
הַכְּבוֹד שֶׁל הָעוֹלָם לָכֶם, וְאֲנִי דְחוּיִים בַּחוּץ.
שְׁלָכֶם - (שמות יג) וְה' הִלִּיךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם. אַף כֹּךְ
אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁה' הוֹלִיךְ
לְפָנֵיכֶם. שְׁחַרְי יֵשׁ לָנוּ רִשּׁוֹת לַצַּד שְׁלָנוּ לְלֶכֶת
אַף כֹּךְ לְפָנֵינוּ, אִם נִזְמַן לוֹ מַעֲשֵׂה.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל עֲנֵנֵי הַכְּבוֹד שֶׁהִלְכוּ בַּמִּדְבָּר, לֹא
הָיוּ מְכַסִּים אֵלֶּא רַק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבָדָם,
וְאוֹתוֹ עֲנַן כְּבוֹד שֶׁכָּתוּב וְה' הִלִּיךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם,
הוֹלִיךְ לְפָנֵיהֶם. וְהָעָרֶב רַב הִלָּלוּ, וְכָל אוֹתָן
בְּהִמּוֹת, צֵאן וּשְׁוָרִים, הָיוּ הוֹלְכִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
בְּאַחֲרוֹנָה. וּבֵא רְאֵה, כָּל אוֹתָם אֲרֻבָּעִים שָׁנִים
שֶׁהִלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שׁוֹם לְכָלוֹךְ וּמִנּוּף לֹא
הָיָה בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים בְּפָנִים. וְעַל זֶה צֵאן וּבְקַר
שְׁחָיו אוֹכְלִים עֹשֵׂב הָיוּ בַּחוּץ, וְכָל אוֹתָם
שִׁשּׁוּמְרִים אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲבָא, אִם כֹּה, אוֹתָם עָרַב רַב
 לֹא הָיוּ אוֹכְלִים מִן הַמֶּזֶן? אָמַר לוֹ, וַדַּאי
 כֹּה הוּא, אֲלָא רַב מַה שְּׁנוֹתָנִים לָהֶם יִשְׂרָאֵל,
 כְּמִי שְׁנוֹתֵן לְעַבְדּוֹ. וּמָפָה הָיוּ אוֹכְלִים? מִתְמַצִּית,
 מַה שְּׁנִשְׂאָר אַחַר הַרְתִּים, פָּסֶלֶת. וְהַפְתּוּב מִכְרִיז
 וְאוֹמֵר, (שם טז) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּזֶן
 אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרִים. וַיֵּרְאוּ
 בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מֶזֶן הוּא, וְלֹא שְׂאֵר הָעָרַב רַב,
 צֵאן וּבְקַר שִׁהִיוּ בִּינֵיהֶם.

עַד עָכָשׁוּ הָיוּ כְּנוֹעִים אוֹתָם עָרַב רַב, וְעָכָשׁוּ
 עָמְדוּ וְרָצוּ מַעֲשֶׂה לְחֹזֵק אֶת הַצַּד הָאֲחֵר,
 וַאֲמָרוּ, אוֹ נִתְּיָה בְּלָנוּ עִם אֶחָד וְנִתְּיָה בְּכָל
 עַמְכֶם, אוֹ שְׁיִתְּיָה לָנוּ מִי שְׁיִלֵךְ לְפָנֵינוּ כְּמוֹ
 שְׁהוֹלֵךְ אֶלְהִיכֶם לְפָנֵיכֶם. אָמַר אַחֲרָן, חַס וְשָׁלוֹם
 שְׂאֵלָה יִשְׁתַּתְּפוּ בָּעַם הַקָּדוֹשׁ לְהִיּוֹת הַכֹּל בְּכָל
 אֶחָד, וְלֹא יִתְעַרְבוּ הָעַם הַקָּדוֹשׁ בָּעַם הַזֶּה בְּכָל
 אֶחָד, אֲלָא טוֹב לְתַפְרִידֵם מִתּוֹךְ הָעַם הַקָּדוֹשׁ עַד
 שְׁיִבֵּא מִשָּׁה.

וְאַחֲרָיו הִתְבַּוֵּן לְטוֹב, אֲלֵא שֶׁהָיוּ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל
שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהֶם בְּלֵב. וּמִשׁוֹם כֵּן,
כְּשָׁבֵא מִשָּׁה, הִצְטַרֵּף לְבָרֵךְ וּלְלַבֵּן אֶת הָעַם
הַקְּדוֹשׁ מֵאוֹתוֹ חֲטָא, וְהִשְׁקָה אוֹתָם הַשְׁקִינָה, עַד
שֶׁכָּלֶם נִבְרְרוּ וְלֹא נִשְׁאַרָה בָּהֶם פְּסֻלַּת (דף קצב ע"א)
בְּלָל.

אָמַר לָהֶם אַחֲרָיו, פָּרְקוּ נְזִמֵי הַזֹּהֵב. וְכִי לֹא הָיָה
לָהֶם זֶהב אַחֵר? אֲלֵא אָמַר אַחֲרָיו, בְּעוֹד
שֵׁישׁ לָהֶם קִטְטָה עִם בְּנֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם, יִתְעַכְּבוּ,
וּבֵין כֵּן יָבֵא מִשָּׁה. כֹּא וְרֵאָה, שְׁנִינוּ קָשִׁים גְּרִים
לְיִשְׂרָאֵל כִּסְפֵּיחַת בְּבֶשֶׂר חַחֵי, כָּל שֶׁכֵּן אֱלֹהִים שְׁלֹא
הָיוּ גְרִים כְּרֵאוֹי. מַה הֵם עָשׂוּ? וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעַם
אֶת נְזִמֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר בְּאֻזְנֵיהֶם. כִּמָּה אֱלֹפִים
וּרְבֻבוֹת הָיוּ מִנְזִמֵיהֶם שָׁם.

מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרָט וּגו'.
אַחֲרָיו לֹא נִשְׁמַר מֵאוֹתָם שְׁנֵי חֲכָמִים שֶׁהָיוּ
כְּרֵאוֹשֵׁיהֶם שָׁל אוֹתוֹ עָרַב רַב, אֶחָד מֵהֶם הָיָה
לְפָנָיו, וְהֵאֲחֵר הָיָה עוֹשֶׂה בְּכִשְׁפִּים. כִּיּוֹן שֶׁשְׁנֵיהֶם

הַתִּיעֵצוּ בְּאַחֵר, לְקַחוּ אֶת אוֹתוֹ זֶהב, (אָמַר) שְׁנֵי
שְׁלִישׁ בְּיַד אַחַת, וְשְׁלִישׁ בְּיַד הָאַחֶרֶת. מִשּׁוֹם
שֶׁכֶּף צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ מִיֵּן שָׁל כְּשׁוֹף.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ, אֲהַרֵּן
מִשּׁוֹחַ שָׁל הָאֵל הַגָּדוֹל, בְּחֲסִידוֹתָךְ נִפְלוּ
בְּמָה מִהַעַם הַקְּדוֹשׁ, וְאַתָּה לֹא הֵייתָ יוֹדֵעַ
לְהִשָּׁמֵר. מָה עָשׂוּ? כְּשֶׁהִגִּיעוּ שֵׁשׁ שָׁעוֹת וְהַיּוֹם
הָיָה בְּמִשְׁקַל, לְקַחוּ אֶת אוֹתוֹ זֶהב שֶׁפָּרְקוּ
מֵאַזְנֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁמִּי שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת
כְּשׁוֹף, לֹא מִתְבַּקֵּשׁ לְחוּם עֵינָיו עַל מָמוֹן. וְהֵם
אוֹמְרִים, הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ, אִם אֵינָנוּ מְעַכְבִּים.
זוֹ אֵינָה שָׁעָה לְחוּם עַל הַזֶּהב. מִיָּד - וַיִּתְּפְּרוּ
כָּל הָעָם. מָה זֶה וַיִּתְּפְּרוּ? כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-א)
מִפָּרֶק הָרִים וּמִשִּׁבְרֵי סְלָעִים, שָׁהֲשִׁחִיתוּ וְשִׁבְּרוּ
אֶת אֲזֵנֵיהֶם. בְּכַה בְּמִקְדָּם וְאָמַר, אִי עִם קְדוֹשׁ
שָׁל הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּבִכְיָה וְאָמַר, (שְׁמוֹת כ"א) וְהִגִּישׁוּ
אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. תְּרֵי פִרְשׁוּהָ

הַחֲבֵרִים, הָאֵזֶן שֶׁשָׁמְעָה בְּסִינֵי (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגו', וְהוּא פָּרַק עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם
מֵעָלָיו וּמָכַר עֲצָמוֹ לְאַחַר - תִּרְצַע. וְאֵלוֹ הִרְשָׁעִים
הַחֲתֻבִים, אֲנָשִׁים רָעִים, בְּתִשׁוּקָתָם לַחֲזֹר לְסִרְחוֹנָם
לֹא רָצוּ מִנְּשִׂיָהֶם וּבְנִיָּהֶם אֲלֵא הִשְׁחַתְּתָה דְרָכָם
(אֲזִינֵיהֶם), וְהִתְפָּרְקוּ מֵעַל שָׁל שָׁמַיִם שֶׁצָּוָה אוֹתָם
מִשָּׁה וְשָׁבְרוּ אֲזִינֵיהֶם, שָׂאִין לָהֶם חֵלֶק בַּשָּׁם
הַקָּדוֹשׁ וְהָעַם הַקָּדוֹשׁ.

מָה עָשׂוּ? חֵלְקוּ שְׁנֵיהֶם אוֹתוֹ הַזֶּהב, אֶחָד נָטַל
שְׁנֵי שְׁלִישִׁים, וְאֶחָד שְׁלִישִׁי. עָמְדוּ בְּנֶגֶד
הַשָּׁמַיִשׁ בַּשָּׁשׁ שָׁעוֹת. עָשׂוּ כְּשִׁפְיָהֶם וְכִשְׁפּוֹ
בְּלִהְיֵיהֶם בַּכְּשׁוּף שָׁל הַפֶּה. בֵּינוֹן שֶׁהִנִּיעָה רֵאשִׁית
הַשָּׁעָה הַשְּׂבִיעִית, שְׁנֵיהֶם חֲרִימוּ יְדֵיהֶם עַל יְדֵי
אֶחָד, (וּמִנּוֹן שֶׁמִּתִּיד שָׁל שְׁנֵיהֶם נָטַל יָד אַחַת וְלֹא יוֹתֵר?) שְׁכַתוֹב
וַיִּקַּח מִיָּדָם. שְׁנֵיהֶם הָיוּ וְלֹא יוֹתֵר. בֵּינוֹן שֶׁהוּא
קָבַל מִיָּדָם (שְׁתֵּים, וְלֹא יְדֵיהֶם), יֵצֵא קוֹל וְאָמַר, (מִשְׁלֵי יא)
יָד לְיָד לֹא יִנָּקָה רָע, שְׁכַתוֹב כִּי בָרַע הוּא. הִבִּיא
רָע לְעוֹלָם.

סוֹד הַדְּבָר - אוֹתָם הַחוֹטְאִים הִרְשָׁעִים מְכַשְׁפִּים
 בְּנֵי בְלָעָם הַחוֹטְאִים, בְּנֵי בְנֵי שָׁל לְבֹן הִרְשָׁע,
 רְאוּ שָׁבוֹם שָׁל בְּרָכָה הִיא בְיָמֶיךָ, וּמִתְיָמֵן
 מִתְחַוֶּקֶת תָּמִיד (יוֹתֵר), אָמְרוּ, אִם יִהְיֶה בַּצַּד הַזֶּה
 אוֹתוֹ רֹאשׁ שָׁל תְּיָמֶיךָ, תִּירֵי הָעֲצָמָה שְׁלָנוּ בְּרֹאוּי.

בִּיּוֹן שֶׁהֵנִיעַ שְׁבַע שָׁעוֹת שָׁל הַיּוֹם, נָתַנוּ לוֹ
 לְאַחֲרוֹן מִיָּד. אִם הוּא הִיָּה אוֹמֵר לָהֶם
 שְׂיָמוּ אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ בְּתַחֲלָה וַאֲנִי אֶטַל - לֹא הָיוּ
 יְכוּלִים בְּכַשְׁפֵיהֶם לַעֲשׂוֹת כָּלוּם. אֶלֶּא נָטַל מִיָּדָם.
 וְהִכְתוּב מִתְרַעֵם וְאוֹמֵר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. רְאוּ מָה
 עָשָׂה אַחֲרוֹן אִישׁ נְבִיא, אִישׁ חָכָם, שְׁלֹא יָדַע
 לְהִשְׁמֵר. שְׂאֵלוֹ נָטַל מִן הָאֶרֶץ, כָּל כְּשָׁפִים
 שְׁבָעוּלָם לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהַצְלִיחַ. אֲכַל בְּמָה
 הַצְּלִיחוּ בַּמַּעֲשֵׂה הַזֶּה? מִשׁוֹם שְׁוִיִּקַּח מִיָּדָם, וְלֹא
 מִן הָאֶרֶץ.

וַיַּצַּר אוֹתוֹ בַּחֲרָט. לֹא כִמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם
 שֶׁעָשָׂה צִיּוּרִים בְּמַחֲוֶנָה אוֹ בְּדָבָר אַחֵר.
 אֶלֶּא בַּאֲתוֹב לְהוֹכִיחַ אוֹת הַדְּבָר, שְׂאֵחֲרוֹן לֹא

יֵדַע לְהִשָּׁמֵר. אֵלּוּ בְּשִׁנְטָל מִיְדֵיהֶם הָיָה זִרְק
לְאַרְיָן, וְיָאֵף עַל גַּב שְׂאֵחַר כֶּךָ יִטַּל אוֹתוֹ, אִזּוּ לֹא
הָיָה (דף קצב ע"ב) מִצְלִיחַ הַמַּעֲשֶׂה הָרַע הַזֶּה. אֲבָל בְּכָל
הָיָה סִיּוּעַ רַע, שְׁלָקַח זָהָב וּמָמְנוּ מִהָעֵינַן, רַע אַחֲרֵי
רַע. מַה זֶה וַיִּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרָט? שְׁשָׁם אֶת כָּל הַזָּהָב
בְּכִים אַחֲרֵי וַיִּשְׁמַר מִהָעֵינַן, וְאִזּוּ הַכֹּל עָלָה לְמַעֲשֶׂה.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ מְצִאֵנוּ שֶׁכֶּךָ הָיָה אוֹמֵר, בֵּן
יְחִיד יוֹלֵד לְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַלְּבָן, וְכִשְׂיִכְאוּ
אוֹתָם מִבְּשֵׁר הַחֲמוּרִים, יִטְעוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ
שְׂיִכְנִים (שׂיטל) מִרְגְּלֵיּוֹת בְּפַעֲמוֹנֵי זָהָב לֹא דַעַתוֹ,
וּדְמוּת הַצִּיר בְּצִיּוֹר בַּחֲרָט. מַה זֶה בַּחֲרָט? בַּחֲרָט
אֲנוּשׁ, זֶהוּ קוּלָמוֹם שֶׁל אֲנוּשׁ הָרָשָׁע שֶׁהִטְעָה בְּנֵי
אָדָם.

וְדַאי זֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, שֶׁאֲנוּשׁ בְּשִׁהֲטָעָה אֶת
הָעוֹלָם, בְּקוּלָמוֹם הָיָה רוּשָׁם רִשׁוּמִים שֶׁל
כָּל הַדְּמִיּוֹת וְעִבּוּדוֹת זְרוֹת בְּאוֹתוֹ קוּלָמוֹם (רש"ם)
(רש"ם), וְלָבֵן כְּתוּב בַּחֲרָט, אוֹתוֹ שְׁנוּדַע לַעֲשׂוֹת כֶּךָ.
וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר.

וְהַכֹּל הָיָה, שְׂוֹדָאֵי בָּנִים הַשְּׁלִיף הַזֹּהֵב וְכִסָּה
 אוֹתוֹ מִן הָעֵינַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אוֹתָם
 מִכְּשָׁפִים, וְכִף צָרִיף בְּמִינֵי הַכְּשָׁפִים הַלְלוּ. וְזֶהוּ
 מִעֲשִׂיהֶם שֶׁל הַכְּשָׁפִים הַלְלוּ - דָּבָר שֶׁצָּרִיף בְּגִלּוֹי
 לְגַלּוֹת אַחַר כֵּף, צָרִיף הַסְתָּרָה וְכִסּוּי בְּרֵאשׁוֹנָה,
 שְׂחִיתֵכֶסֶה מִן הָעֵינַי, וְאַחַר כֵּף יֵצֵא הָאֲמֵן
 לְאֲמָנוֹתָיו. וְדָבָר שֶׁצָּרִיף אַחַר כֵּף כִּסּוּי, צָרִיף
 בְּרֵאשׁוֹנָה בְּגִלּוֹי.

עֲכָשׁוּ, בְּנֵי אַחֲוֵי, אַחֲוֵי נַפְשֵׁי, מָה אַעֲשֶׂה?
 וְדָאֵי שֶׁצָּרִיף לְגַלּוֹת. הַקְּשִׁיבוּ וְהַסְתִּירוּ
 הַדְּבָרִים. בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה הַהוּא, אֱלֹהִים אֲמֵת, מְלֶךְ
 עַל הָעוֹלָם, בְּשִׁלְשָׁה (דְּבָרִים) עוֹלָמוֹת (אֵלוֹ) הַתְּחִיב -
 בְּבְרִיאָה, בִּיצִירָה, בַּעֲשִׂיָה. וְחֲרֵי נְאֻמַּר הַסּוּד שֶׁל
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּאֵן. בְּנִגּוּד בְּרִיאָה - וַיִּקַּח מִיָּדָם,
 דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ עַד עֲכָשׁוּ כְּלוּם. בְּנִגּוּד יִצִּירָה
 - וַיִּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרָט. בְּנִגּוּד עֲשִׂיָה - וַיַּעֲשֶׂהוּ עֲגָל
 מִסִּבָּה. מִי רָאָה בַּכְּשָׁפִים הָאֵלֶּה בְּכָל הָעוֹלָם?

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לֹמֵר, וְכִי לֹא כָתוּב וְאַשְׁלִיכֵהוּ בְאֵשׁ,
 וְלֹא יוֹתֵר, וְאִזּוּ וַיֵּצֵא הָעֶגְלָה הַזֹּאת, וְעֲבָשׁוּ
 אֶתָּה אֹמֵר וַיַּעֲשֶׂהוּ עֶגְלָה מִסֶּכֶה? אֵלֶּא חֵם וְשָׁלוֹם
 שְׂאֵתְרוֹן עֲשֶׂה, וְהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שְׂכָתוּב וַיִּקַּח אֶת
 הָעֶגְלָה אֲשֶׁר עָשׂוּ. אֲבָל מִמָּה שְׂכָתוּב וַיִּקַּח מִיָּדָם
 וְכָתוּב וַיֵּצֵר אֹתוֹ, מִכַּח שְׁנֵי אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה הַכֹּל.
 בְּכִיבּוֹל הוּא עֲשֶׂה אֹתוֹ. שָׂאֵם שְׁנֵי אֱלֹהִים לֹא הָיוּ,
 לֹא הָיָה נַעֲשֶׂה וְלֹא יוֹצֵא לְאִמְנוֹת. אֲבָל מִי גָרַם
 שְׁנַעֲשֶׂה? שְׁנֵי אֱלֹהִים. (בְּכִיבּוֹל וַיַּעֲשֶׂהוּ, הוּא וַדַּאי עֲשֶׂהוּ) בְּעוֹד
 שֶׁהוּא לֹקַח מִיָּדָם, הֵם עָשׂוּ כְשִׁפְיָהֶם וְלוֹחֲשִׁים
 בְּפִיָּהֶם, וּמוֹשְׁכִים רוּחַ לְמִשְׁחָה מִתְצַד הַתַּיִחַר.

וּמֹשְׁכֵי שְׁתֵּי רוּחוֹת בְּאַחַת, אַחַת מִתּוֹכָם וְאַחַת
 מִתְּנִקְבָה. שְׂכָשְׁמַת לִבָּשׁ תּוֹכָר בְּדַמוֹת
 הַשּׁוֹר, הַתְּנִקְבָה בְּדַמוֹת הַתְּמוֹר, וְשִׁנִּיָּהֶם הָיוּ
 כְּלוּלִים בְּאַחֶר. לָמָּה שְׁנֵי אֱלֹהִים? אֵלֶּא שׁוֹר תְּרֵי
 נֶאֱמַר, וְתְמוֹר לָמָּה? מִשּׁוֹם שְׂכָמְכָשְׁפִים הַמְצָרִיִּים
 תְּלָלוּ כָתוּב בָּהֶם, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר תְּמוֹרִים
 בְּשָׂרָם.

וְלָכֵן כָּל אֵלוֹ מִיִּשְׂרָאֵל שָׁמְתוּ הַתְּחִבְרוּ עִמָּהֶם
 בְּלָבָם. וּמִשׁוֹם שָׁהִיו שְׁתֵּי דְמִיּוֹת, כָּתוּב
 אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כָתוּב זֶה, אֵלֶּה אֵלֶּה.
 שְׁנַיִם הָיוּ בְּאַחַד. אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,
 הֶעֱלוּךָ וְלֹא כָתוּב הֶעֱלָךָ.

וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסֶּכָּה וַיֹּאמְרוּ. לֹא כָתוּב וַיֹּאמֶר,
 אֵלֶּה וַיֹּאמְרוּ, שְׂאֵתְהֶרֶן לֹא אָמַר דְּבַר.
 שְׁנַיִנוּ, מֵאֵה וְעֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ קִנְטָרִים הָיוּ בוֹ. אֵיךְ
 כָּתוּב וַיִּקַּח מִיָּדָם? וְכִי בְיָדָם הָיוּ כָּל הַקִּנְטָרִים
 הֶלְלוּ? אֵלֶּה מְכֻלָּל שֶׁל אוֹתָם קִנְטָרִים לָקַח מְלֵא
 יָדֵיהֶם, וְאוֹתוֹ מְעַט הִתְעַלָּה עַל הַכֹּל כְּאֵלוֹ הַכֹּל
 הָיָה בִּידֵיהֶם.

בֵּינָה וּרְאִיָּה מֵה כָּתוּב, וַיֵּרָא אֶתְהֶרֶן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ
 לְפָנָיו. אֵי חֶסֶד קְדוּשָׁה, כְּמֵה רְצוֹנָךְ הָיָה
 לְטוֹב וְלֹא יִדְעָתָ לְהִשְׁמֵר. כִּיּוֹן שְׂוֹרְקוֹ לְאֵשׁ,
 הַתְּחִיב כֵּחַ הַצֵּד הָאֲחֵר שֶׁם בְּאֵשׁ, וַיִּצְאָה (דף קצג ע"א)
 דְּמוֹת שׂוֹר, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר בְּשְׁתֵּי הַמְּשָׁכוֹת שֶׁל
 הַצֵּד הָאֲחֵר. מִיָּד - וַיֵּרָא אֶתְהֶרֶן. מֵה זֶה וַיֵּרָא

אָהָרֵן? רָאָה שְׁהֵצֵד הָאֲחֵר הַתְּחִיב. מִיָּד - וַיִּבֶן
מוֹצֵחַ לְפָנָיו. שְׂאֵלְמָלָא הַקָּדִים וּבָנָה הַמוֹצֵחַ הַזֶּה,
הָעוֹלָם הָיָה חוֹזֵר לְחֶרְבָּנוּ.

לְלִסְטִים שְׁתִּיָּה יוֹצֵא לְאֶבֶד וּלְחָרֵג בְּנֵי אָדָם,
רָאָה לְגִיּוֹן הַמֶּלֶךְ שְׂאֵלְמָלָא הַלִּסְטִים
יוֹצֵא בְּכַח חוֹק, מָה עֲשֵׂה אוֹתוֹ לְגִיּוֹן? שִׂדֵּל אֶת
הַמֶּלֶךְ לְצֵאת לְדָרְךָ, וּמִשָּׁךְ אוֹתוֹ הַלְגִּיּוֹן לְאוֹתָהּ
הַדָּרְךָ. בְּשִׁעְרֵי הַלִּסְטִים הוֹלֵךְ בְּאוֹתָהּ הַדָּרְךָ,
רָאָה דְמוֹת הַמֶּלֶךְ עוֹמְדֵת לְפָנָיו. בִּיּוֹן שְׂרָאָה אֶת
הַמֶּלֶךְ שְׁתִּיָּה הוֹלֵךְ לְפָנָיו בְּדָרְךָ, מִיָּד גִּרְתַּע וְחוֹזֵר
לְאֲחֹר.

בְּךָ וַיֵּרָא אָהָרֵן שְׁהֵצֵד הָאֲחֵר מִתְנַבֵּר, אָחִי
בְּרַפּוּאָה וְהַחֲזִיק בְּצֵד הַקְּדוּשָׁה וְשָׂם אוֹתוֹ
לְפָנָיו. בִּיּוֹן שְׂרָאָה הֵצֵד הָרַע אֶת דְּיוֹקָן הַמֶּלֶךְ
שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו, מִיָּד חוֹזֵר לְאֲחֹר וְנִחְלַשׁ כַּחוֹ
וְחִילוֹ, שְׁתִּירֵי הַתְּחִיב, (מִיָּד וַיִּבֶן מוֹצֵחַ לְפָנָיו) וְהַמוֹצֵחַ הַזֶּה
הַתְּנַבֵּר, וְנִחְלַשׁ הֵצֵד הָאֲחֵר.

בַּיָּא וּרְאֵה מַה כְּתוּב, וַיִּקְרָא אֶהָרִן וַיֹּאמֶר חַג לַה' מִחֵר. חַג לַה', וְלֹא לְעֶגְלָה. וְלִצַּד הַקְּדוּשָׁה עֲשֵׂה, וְלִצַּד הַקְּדוּשָׁה קְרֵא וְאָמַר. וְזוֹ הִרְפוּאָה שֶׁהַקְּדוּשִׁים, שְׂאֵלְמָלֵא עֲשֵׂה אֶת זֶה, לֹא עֲמַד הָעוֹלָם עַל מְקוֹמוֹ, וְעַם כָּל זֶה לֹא שָׁכַף רְגוּזוֹ מֵאֶהָרִן, אִם עַל נֶבֶשׁ שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְרַע.

אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶהָרִן, שְׁנֵי הַמְּכַשְׁפִּים הִלְלוּ מִשְׁכַּנּוֹ אוֹתָךְ לְמַה שֶׁרָצוּ, חֲיִיךָ שְׁשֵׁנֵי בְּנֶיךָ יִפְלוּ, וְעַל הַחֲטָא הַזֶּה יָמוּתוּ (וּבַחֲטָא הַזֶּה הֵם יִתְּפָסוּ). זֶהוּ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ט) וּבֵאֶהָרִן הִתְאַנַּף ה' מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ. מַה זֶה לְהַשְׁמִידוֹ? אֵלּוּ בְּנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עֲמוֹס ב) וְאַשְׁמִיד בְּרִיּוֹ מִמַּעַל, שֶׁפְּרִיּוֹ שֶׁל אָדָם אֵלּוּ הֵם בְּנָיו.

בַּיָּא וּרְאֵה, אֶהָרִן שָׁם אֶת אוֹתוֹ מְזַכֵּחַ לְפָנָיו, וְהָעֶגְלָה שָׁב לְאַחֲזָרָיו. בְּנָיו שָׁמוּ אֶת הַצַּד הָאַחֵר לְפָנָיו, וְצַד הַקְּדוּשָׁה חָזַר לְאַחֹר, שְׁכַתוּב (וַיִּקְרָא י) וַיִּקְרִיבוּ לְפָנַי ה'. לְפָנַי ה' שָׁמוּ. נִתְּפָסוּ בַּחֲטָא הַזֶּה.

אֶתְהָרֵן חָשֵׁב, שְׁפִינֵתִים יָבֵא מִשָּׁה, וְלִכְּנֹן אֶת אֹתוֹ
 מִזִּבְחַת לֹא הָרַם מִשָּׁה, שְׁאֵלוֹ הָיָה כְּמוֹ
 שְׁחֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם, הִדְבָּר הָרֵאשׁוֹן שֶׁהֶצְמִירָה
 מִשָּׁה - לְנִתֵּץ אֶת אֹתוֹ מִזִּבְחַת הָיָה צָרִיף, כְּמוֹ
 שֶׁהִתְנַבֵּא הַנְּבִיא עֲדֹו עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית אֵל,
 וְנִבְּאוֹתָיו עַל אֹתוֹ מִזִּבְחַת הַיְתָה. אֲבָל כָּאֵן הָיָה
 דְּבָר אַחֵר כְּמוֹ שְׁנֵתְכָאֵר. וְכַתוּב וַיִּקַּח אֶת הָעֶגְלָה
 אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלֹא כָתוּב וַיִּנְתֵּץ אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

בַּיּוֹם וַיִּרְאֶה, וַיִּקְרָא אֶתְהָרֵן - הוּא הַכְּרִיז בְּקוֹל
 וַיֹּאמֶר. כָּתוּב כָּאֵן וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר, וְכַתוּב
 בְּיוֹנָה וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר. מַה שָּׁם הַכְּרִיז לְדִין, אִם
 כָּאֵן הַכְּרִיז לְדִין. חַג לַה' מִחֵר, נִבְּא נִבְּוֵאָה
 בְּאוֹתָהּ רוּחַ שָׁל מִזִּבְחַת, שְׁעֵתִיד תְּדִין לְשָׂרוֹת
 עֲלֵיהֶם. חַג לַה', לַעֲשׂוֹת בְּכֶם דִּין.

וַיִּשְׁלַח רִיבִים חָיו: אַחֵר, וַיִּנְפֹּף ה' אֶת הָעָם.
 וַאֲחֵר בְּבְנֵי לְוִי. וַאֲחֵר שֶׁהִשְׁקָה אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל. וְחִינּוֹ חַג שָׁל בְּנֵי לְוִי. לַה' - שְׁוִינְפֹּף ה'.
 מִחֵר - שֶׁהִשְׁקָה אֹתָם מִשָּׁה. וְלָנוּ בְּאוֹתוֹ לִילָה,

וּלְמַחֵר נִמְצְאוּ נְפוּחִים וּמִתִּים. וְאוֹתָם הַמַּיִם הָיוּ
מְכַשְׁפֵּשִׁים בְּמַעֲיָהֶם כָּל הַלְיָלָה, וּבִבְקָר נִמְצְאוּ
מִתִּים, וְלִכֵּן חָג לַה' מֵחֵר. וְכָל הַרְפוּאָה שֶׁעָשָׂה
אַחֲרָיו, מִשּׁוּם שְׂכָתוֹב וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

בא וַיֵּרָא, (אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ שֶׁל קִדְשָׁה טְהוֹרָה) שְׂכָתוֹב וַיֵּרָא אֶת
הָעֵגֹל וּמַחֲלֹת, וְאֵלָיו מִזְבֵּחַ לֹא כָתוּב. שְׁחֵרֵי
אַחֲרָיו יִדְיָעָה הָיָה יוֹדֵעַ שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת כ"ב) זָבַח
לְאַלְהִים יַחְרָם בְּלִתֵּי לַה' לְבִדּוֹ, וַדַּאי נִצַּל אַחֲרָיו
בְּעֵצָה טוֹבָה שֶׁהִנְהִיג לְנַפְשׁוֹ, וְהַכֹּל בְּרָצוֹן שָׁלֵם
טוֹב, שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְרַע.

אמר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפֹא, וַדַּאי כִּדּוּ הוּא,
וְיִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ. אֲבָל יִרְבְּעָם שֶׁעָשָׂה
עֲגֹלִים, תְּרֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, וְעֵגֹל עָשׂוּ. אָמַר לוֹ,
וַדַּאי, וּפְרָשׁוּתָהּ, אֲבָל יִרְבְּעָם חָטָא וְהִחַטִּיא, וְלֹא
כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. שְׁוַדַּאי חָטָא רַע עָשָׂה, וּבִמְלָכוֹת
חָטָא.

אמר יִרְבְּעָם, תְּרֵי וַדַּאי שְׁחֵרֵי צִד הַקְּדוּשָׁה לֹא
שׁוּרָה אֵלֶּא רַק בְּלִב כָּל הָעוֹלָם, וְזוֹ

ירושלים. אני לא יכול למשך את אותו הצד
 לכאן, מה אעשה? מיד - (מלכים א יב) וינעץ המלך
 ויעש וגו'. נטל עצה רעה. אמר, הרי ^(דף קצג ע"ב) הצד
 האחר שנמשך מיד לכל מקום, וכל שכן פארץ
 הוה, שפשוטו לשרות בתוכה, אבל לא יכול
 להתלבש אלא רק בדמות של שור.

שני עגלים למה? אלא אמר ירבעם, ^(במצרים ובמדבר)
 במדבר היו אותם מכשפים, שכתוב ^{(יחזקאל}
^{כג)} בשר חמורים בשרם. ^(לא אותם מצרים, אלא) כאן
 אותן שתי רוחות רעות יתלבשו כראוי, זכר
 ונקבה הם. שחרי הזכר תיה בבית אל, והנקבה
 היתה ברן. ומתוך שכתוב נפת תטפנה שפתי
 זרה, נמשכו ישראל אחריו יותר, שכתוב וילכו
 העם לפני האחד עד דן. ומשום כך היו שני
 עגלים, ומשך אותם ירבעם לארץ הקדושה, והיה
 חטא עליו ועל כל ישראל, ומנע פרכות מן
 העולם, ועליו כתוב ^(משלי כח) גויל אביו ואמו וגו'.

וְעַל כֵּן הָיוּ הָעֲנָלִים, שְׁתֵּרֵי הַלְבוּשׁ הַרְאֵשׁוֹן
 שְׁמֵת־לִבָּשׁ הַצַּד הַאֲחֵר הוּא שׁוֹר, כְּמוֹ
 שְׁנֵת־כַּאֲר. וְאִם תֹּאמֶר, לָמָּה הוּא עֲנָל וְלֹא שׁוֹר?
 אֲלֹא וַדַּאי כָּךְ רָאוּי, וְכֵן בְּכָל הַצְּדָדִים, רֵאשִׁית
 הַלְבוּשׁ הוּא קָטָן, וַחֲרֵי בְּאֲרָנוּ.

וְלָכֵן, בְּנֵי אֱהוֹבֵי, בִּינוֹן שְׁרָצוּ אֱלֹהִים, וּבְצַד שָׁל
 אֱלֹהִים נִבְנָה הַמַּעֲשֵׂה, הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ,
 הָאִם, שְׁאוֹחָזֶת תָּמִיד בְּזֵרוּעַ הַמְּלָךְ וּמַעֲלָה אֶת
 הָרְצוּעָה, לֹא הִיָּתָה שָׁם, וְהַצְּטִרְךָ מֵעֵשֶׂה לְהִיּוֹת
 שָׁם בְּמִקוּמָה. בִּינוֹן שְׁרָמֹז לֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 הַסֵּתֵבֵל.

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמֹז לֹא, אִי מֵעֵשֶׂה הָרְצוּעָה הַנְּאֻמָּן,
 כְּמָה חֹזֵק כְּחָד, כְּמָה גְבוּרָתְךָ גְדוּלָה.
 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמֹז לֹא, שְׁכָתוּב וְעֵתָה הַנִּיחָה לִי -
 הֲרֵי אֶחָד. וַיַּחַר אִפִּי בָהֶם וְאֲכַלְם - הֲרֵי שְׁתֵּימִם.
 וְאֵעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גְדוֹל - הֲרֵי שְׁלֹשׁ. חֲכָמְתוֹ שָׁל
 מֵעֵשֶׂה בְּשִׁלְשֵׁת הַרְמֻזִים הַלָּלוּ. אֶחָז בְּזֵרוּעַ יְמִינוֹ -
 בְּנִגְדַת הַנִּיחָה לִי. אֶחָז בְּזֵרוּעַ שְׂמְאֵלוֹ - בְּנִגְדַת וַיַּחַר

אפי כהם ואכלים. התחבק בגוף המלך - בנגד
 ואעשה אותך לגוי גדול. וכשהתחבק בגוף, ושתי
 זרועות מצד זה ומצד זה, לא יכול להתנענע
 לצד פעולם. זו היתה חכמתו של משה, (שגדברי)
 שמיני רמזים של המלך הפיר בכל אחד מהם
 מאיזה מקום יחזיק, ובתכמה הוא עשה.

באו רבי אלעזר ותיחברים ונשקו ידו. היה שם
 רבי אבא. אמר, אלמלא לא באתי לעולם
 אלא לשמע את זה - די לנו. בכה ואמר, וי רבי,
 כשתסתלק מן העולם, מי יאיר וינלה אורות
 התורה? דבר זה פחשכה נסתר עד עכשו, שיצא
 משם, וברי מאיר עד רום תרקיע, ובכסא המלך
 הוא רשום, ותקדוש פרוץ הוא שמח עכשו בדבר
 הזה. וכמה שמחה על שמחה נוספה מלפני
 המלך הקדוש. מי יעיר דברי חכמה פעולם הזה
 כמותך.

בא וראה, מרם תמא אדם, היה עולה ועומד
 בחכמת האור העליון, ולא היה נפרד מעין

הַחַיִּים. בִּיּוֹן שֶׁהַגִּדִּיל תִּשְׁוֹקְתוּ לְדַעַת וְלָרְדֶת
 לְמִטָּה, נִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים,
 וַיֵּדַע רַע וְעֹזב הַטּוֹב. וְלִכֵּן כָּתוּב (תהלים ח) כִּי לֹא
 אֵל חֶפֶץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. מִי שֶׁנִּמְשָׁךְ
 בְּרָע, אֵינוֹ לוֹ דִּיּוֹר עִם עֵץ הַחַיִּים. וְטָרָם שֶׁחֲטָאוּ,
 הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל מְלַמְעָלָה וַיּוֹדְעִים אֶת הַחֲכָמָה
 הָעֲלִיּוֹנָה וְלֹא פוֹחֲדִים. בִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ, אֲפֹלוֹ קוֹל
 שֶׁלְּמִטָּה לֹא יָכֹלוּ לַעֲמֹד בּוֹ.

כִּמוֹ זֶה, טָרָם שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעָה שֶׁעָמְדוּ
 יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, הָעֵבֶרָה מֵהֶם זַהֲמָתוֹ
 שֶׁל הַנְּחֹשׁ הַזֶּה, שֶׁחָרִי אֹז בְּטוֹל שֶׁל יִצָּר הָרַע
 הָיָה בְּעוֹלָם, וְדָחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאֹז נִבְּאָחוֹז בְּעֵץ
 הַחַיִּים וְעָלוּ לְמַעְלָה, וְלֹא יָרְדוּ לְמִטָּה. אֹז הָיוּ
 מִבִּירִים וְהָיוּ רוֹאִים אֶסְפִּקְלָרִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת,
 וְעֵינֵיהֶם הוֹאָרוּ, וְשָׁמְחוּ לְהַכִּיר וְלִשְׁמַע. וְאֹז חָגַר
 אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּחֲגוּרוֹת שֶׁל אוֹתִיּוֹת
 הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם הַנְּחֹשׁ
 הַזֶּה, וְלֹא יִטְמָא אוֹתָם כְּבָרָא שׁוֹנָה.

בִּיּוֹן שְׁחַטְאוֹ בְּעֵגֶל, הֶעֱבְרוּ מֵהֶם כָּל אוֹתָן
הַדְּרָגוֹת וְהָאוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְהֶעֱבְרָה מֵהֶם
חַגּוּרֵת כָּלִי תִּיּוֹן שֶׁהִתְעַטְרוּ מִהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
הָעֲלִיּוֹן, וְהִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם הַנְּחֹשׁ הָרַע כְּמִקְדָּם,
וְנָרְמוּ מִן הַקֶּלַח הָעוֹלָם. וְאַחַר כֵּן מָה כָּתוּב?
וַיֵּרָא אַחֲרָיו וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מוֹשֶׁה וְהִנֵּה ^{(דף קצד}
^{ע"א)} קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיֵּירָאוּ מִנִּשְׂתֵּי אֱלֹהִים.

בֵּינָם וְרָאֵה, מָה כָּתוּב בְּרֵאשֻׁנָּה? (שמות יד) וַיֵּרָא
יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. וְכֵן רָאוּ אֶת
הַזְּהָרִים הָעֲלִיּוֹנִים נְאוּרִים בְּאֵס־פִּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה,
שְׁכֵתוֹב (שם ב) וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֵת. וְעַל
הַיָּם הָיוּ רוֹאִים וְלֹא פוֹחֲדִים, שְׁכֵתוֹב זֶה אֵלִי
וְאַנְוָהוּ. אַחַר שְׁחַטְאוֹ, פָּנָיו הִסְרְסוּר לֹא הָיוּ
יְכוֹלִים לְרֹאֵת. מָה כָּתוּב? וַיֵּירָאוּ מִנִּשְׂתֵּי אֱלֹהִים.

וְכֵן רָאֵה, מָה כָּתוּב בָּהֶם? וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת עֲדִים מִהַר חוֹרֵב, שֶׁהֶעֱבְרוּ מֵהֶם אוֹתָם
כָּלִי וַיִּזְן שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם בְּהַר סִינַי, כִּדְרֵי שְׁלֹא
יִשְׁלַט אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ הָרַע. בִּיּוֹן שֶׁהֶעֱבְרוּ מֵהֶם, מָה

בְּתוֹב? וּמִשָּׂה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמִּחֲנֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה
 הַפְּסוּק תְּזַה לָּזֶה? אֵלֶּא כִּיּוֹן שְׂיַדַע מִשָּׂה שְׁהַעֲבֵרוּ
 מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם כְּלִי זֵיִן עֲלִיזוֹנִים, אָמַר, הֲרִי וְדֵאֵי
 מִכָּאֵן וְהִלָּאָה הַנְּחָשׁ הָרַע יָבֵא לָדוֹר בִּינֵיהֶם. וְאִם
 יַעֲמֵד הַמִּקְדָּשׁ כָּאֵן בִּינֵיהֶם, יִטָּמֵא. מִיָּד - וּמִשָּׂה
 יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה הַרְחֵק מִן
 הַמִּחֲנֶה. מִשׁוּם שְׂמִשָּׂה רָאָה שְׁתָּרִי אִזּוּ יִשְׁלַט
 הַנְּחָשׁ הָרַע מַה שְּׁלֵא הָיָה מִקְדָּם לָכֵן.

וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד. וְכִי לֹא בְּרֵאשׁוֹנָה אֱהָל
 מוֹעֵד? אֵלֶּא בְּרֵאשׁוֹנָה אֱהָל סֶתֶם, וְכַעֲת
 אֱהָל מוֹעֵד. מַה זֶה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר
 לְטוֹב. רַבִּי אַבְאָ אָמַר לְרַע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר
 לְטוֹב - מַה מוֹעֵד הוּא יוֹם שְׂמִיחַת הַלְּבָנָה,
 שְׁנוֹסְפָה בּוֹ קִדְשָׁה, לֹא שׁוֹלֵט בָּהּ פְּגָם, אִף כָּאֵן
 קוֹרָא לָהּ בְּשֵׁם תְּזַה, לְהִרְאוֹת שְׁתָּרִי הַתְּרַחֵק
 מִבִּינֵיהֶם וְלֹא נִפְגְּמָה, וְלָכֵן בְּתוֹב וְקָרָא לוֹ אֱהָל
 מוֹעֵד.

וְרַבִּי אֲבָא אָמַר לְרַע - שְׁחֵרֵי בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה
אֶהֱל סְתָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֶהֱל בַּל
יִצְעַן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּחַת, וְעִבְשׁוּ אֶהֱל מוֹעֵד.
בְּרֵאשׁוֹנָה לָתֵת רְפוּאוֹת לְעוֹלָם שְׁלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם
הַמָּוֶת - מִכָּאן וְהִלָּאָה אֶהֱל מוֹעֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(איוב ל) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. כָּאֵן נִתֵּן בּוֹ זְמַן וְחַיִּים
קְצוּבִין לְעוֹלָם. בְּתַחֲלָה לֹא נִפְגַּם - וְעִבְשׁוּ נִפְגַּם.
בְּרֵאשׁוֹנָה תְּחִבְרוֹת וְזוּוּג לְלִבָּנָה עִם הַשֶּׁמֶשׁ שְׁלֹא
יִוָּסְרוּ - עִבְשׁוּ אֶהֱל מוֹעֵד, וְזוּוּגִם מִזְמַן לְזְמַן.
וּמִשׁוּם כֵּן, וְקָרָא לוֹ אֶהֱל מוֹעֵד, מֵה שְׁלֹא הָיָה
קָדָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב לִילָה אַחַד וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה,
וְהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק
וְרַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּרֵי פְתוּב וַיִּתְנַצְּלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵיִם מֵהַר חוֹרֵב, וְאָמְרָנוּ שֶׁנֶּגְרַמוּ
מָוֶת עֲלֵיהֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן וּמֵעַלָּה וְשִׁלַּט בָּהֶם אוֹתוֹ
הַנֶּחֱשׁ הָרַע שֶׁהוֹסֵר מֵהֶם בְּרֵאשׁוֹנָה. יִשְׂרָאֵל
מִיֵּלָא, אֲבָל יְהוֹשִׁיעַ שְׁלֹא חָטָא, תָּאֵם הוֹסֵר מִמֶּנּוּ

אֹתוֹ כְּלִי זֵיץ עֲלִיזֵן שֶׁקִּבַּל עִמָּהֶם בְּהַר סִינַי אִי
לֹא?

אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא הוֹסֵר מִמֶּנּוּ, אִם כֵּן, אִי לָמָּה
מֵת בְּשֹׂאֵר כָּל בְּנֵי הָאָדָם? וְאִם תֹּאמַר
שֶׁהוֹסֵר מִמֶּנּוּ, לָמָּה? וַחֲרִי לֹא חָטְא! שְׁחַרְי הוּא
הָיָה עִם מֹשֶׁה בְּשַׁעַת שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר
שֶׁלֹּא קִבַּל אֹתָהּ הֶעֱטָרָה בְּהַר סִינַי כִּמוֹ שֶׁקִּבְּלוּ
יִשְׂרָאֵל, לָמָּה?

פֶּתַח רַבִּי שְׂמֵעוֹן וְאָמַר, (תהלים יד) כִּי צַדִּיק ה'
צַדִּיקוֹת אֱהֵב יִשְׂרָאֵל יַחֲזוּ פְּנִימוֹ. פְּסוּק זֶה
אָמְרוּ בּוֹ תַּחֲבָרִים מַה שֶׁאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק ה'
- צַדִּיק הוּא וְשֵׁמוֹ צַדִּיק, וּמִשּׁוֹם כֵּן צַדִּיקוֹת
אֱהֵב. יִשְׂרָאֵל וְהוּא יִשְׂרָאֵל, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) צַדִּיק
וְיִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה יַחֲזוּ פְּנִימוֹ, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וַיִּתְקַנּוּ
דְרֻכֵיהֶם לְלַכֵּת בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל פְּרָאוֹי.

וּבֵּא רֵאשִׁית, כְּשֶׁדָּן תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
לֹא הֵן אֹתוֹ אֵלֵּא לְפִי רַב בְּנֵי הָאָדָם. וּבֵּא
רֵאשִׁית, כְּשֶׁחָטְא אָדָם בְּעֵץ שֶׁאֲכַל מִמֶּנּוּ, גָּרַם

לְאוֹתוֹ עֵין שְׁשׂוּרָה בּוֹ הַמּוֹת לְכֹל הָעוֹלָם, וְגַרְם
פָּנָם לְהַפְרִיד אִשָּׁה מִבְּעֻלָּהּ, וְעַמֵּד הַחֲטָא שֶׁל
הַפָּנָם הָיָה בַּלְבָּנָה עַד שְׁעֵמְדוֹ יִשְׂרָאֵל בְּחַר סִינִי.
בֵּינוֹן שְׁעֵמְדוֹ יִשְׂרָאֵל בְּחַר ^(דף קצד ע"ב) סִינִי, הָעֵבֶר אוֹתוֹ
הַפָּנָם שֶׁל הַלְבָּנָה וְעַמֵּד לְהַאִיר תָּמִיד. בֵּינוֹן
שְׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵגֶל, שָׁבָה הַלְבָּנָה בְּמַקְדָם
לְפָנָמָה, וְשָׁלַט הַנְּחָשׁ הָרַע, וְאַחֲזוּ בָּהּ וּמָשַׁךְ אוֹתָהּ
אֵלָיו וְנִפְנְמָה.

וּבְשִׁידַע מִשָּׁה שְׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל וְהָעֵבֶר מֵהֶם
אוֹתָם כְּלִי זֵיץ הַקְּדוֹשִׁים, יָדַע וַדַּאי
שְׁחֲרֵי הַנְּחָשׁ אָחֲזוּ בַּלְבָּנָה לְמִשְׁךְ אוֹתָהּ אֵלָיו
וְנִפְנְמָה. אִזּוּ הוּצִיא אוֹתָהּ בַּחוּץ. וּבֵינוֹן שְׁעֵמְדָה
לְהַפָּנָם, אַף עַל גַּב שִׁיהוֹשֶׁעַ עוֹמֵד בְּעֵטְרַת כְּלִי
חַיִּין שְׁלָהּ, בֵּינוֹן שְׁחֲפָנָם שׂוּרָה בָּהּ וְחֲזָרָה לְכַמוֹ
שְׁנִפְנְמָה בְּחֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם, לֹא יָכוֹל אָדָם
לְהִתְקַיֵּם, פָּרַט לְמִשָּׁה שְׁשָׁלַט בָּהּ, וּמוֹתוֹ הָיָה
בְּצַד אַחֵר. וְעַל זֶה לֹא הָיָה בָּהּ רְשׁוּת לְקַיֵּם אֶת
יְהוֹשֶׁעַ תָּמִיד וְלֹא מִיִּשְׁהוּ אַחֵר. וְעַל כֵּן קוֹרְאָ לָהּ

אֶהָל מוֹעֵד, שְׁהָרֵי שׁוֹרָה בָּהּ זְמַן קָצוּב לְכָל
הָעוֹלָם.

וְלָכֵן סוּד הַדְּבָר - יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה וְיֵשׁ יָמִין
לְמַטָּה. יֵשׁ שְׁמַאל לְמַעְלָה וְיֵשׁ שְׁמַאל
לְמַטָּה. יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה. וְיֵשׁ יָמִין
לְמַטָּה שֶׁהוּא בְּצַד הָאֲחֵר. יֵשׁ שְׁמַאל לְמַעְלָה
בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה, לְעוֹרֵר אֲהָבָה, לְהַתְקַשֵּׁר לְלִבָּנָה,
בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ לְמַעְלָה לְהָאִיר.

וְיֵשׁ שְׁמַאל לְמַטָּה שְׁמִפְרִיד אֲהָבָה שְׁלִמַעְלָה,
וּמִפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּהָאִיר בְּשִׁמְשׁ וּלְהַתְקַרֵּב
עִמוֹ, וְזֶהוּ הַצַּד שֶׁל הַנְּחֹשׁ הָרַע. שְׁכַאֲשֶׁר הַשְׁמַאל
הַזֶּה שְׁלִמַטָּה מִתְעוֹרֵר, אִזּוּ הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת הַלִּבָּנָה
וּמִפְרִידָה מִלְּמַעְלָה, וְאוֹרָה נְחֹשֶׁה, וְנִדְבָקָת בְּנְחֹשׁ,
וְאִזּוּ שׁוֹאֵבָת מְוֹת לְמַטָּה לְכָל, כִּי נִדְבָקָת בְּנְחֹשׁ
וּמִתְרַחֶקֶת מֵעֵץ הַחַיִּים, וְלָכֵן גּוֹרָמָת מְוֹת לְכָל
הָעוֹלָם. וְזֶהוּ כַּאֲשֶׁר נִטְמָא הַמְקֻדָּשׁ עַד זְמַן קָצוּב
בְּשִׁמְתֵּתִיקָנָת הַלִּבָּנָה וְשָׁבָה לְהָאִיר, וְזֶהוּ אֶהָל
מוֹעֵד.

וְעַל זֶה יְהוֹשִׁיעַ לֹא מֵת, אֲלָא בְּעֵטְיוֹ שָׁל הַנְּחֹשׁ
תְּיָה שְׁקָרָב וּפְנִים אֶת הַמְּשָׁכָן כְּבָרָא שׁוֹנָה.
וְזֶהוּ סוּד הַפְּתוּב יְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוֹן נֶעַר. שְׂאֵף עַל גַּב
שָׁהוּא נֶעַר לְמִטָּה לְקַבֵּל אוֹר, לֹא יִמִּישׁ מִתּוֹךְ
הָאֵהָל. כְּמוֹ שְׁוֵה נִפְנִים, כֶּךָ נִם זֶה נִפְנִים, אֵף עַל
גַּב שְׁמִין קְדוּשׁ תְּיָה לוֹ, כִּיּוֹן שְׁנִפְנִמָּה תִלְבְּנָה,
כֶּךָ וְדָא לֹא נִצוּל לְבַדוֹ מִמְּנוּ מֵאוֹתוֹ גְּיוֹן מִמְּשׁ,
וְתָרִי נִתְבָּאֵר.

אֲשֵׁרִי הַצְּדִיקִים שְׂיִוְדָעִים סוּדוֹת הַתּוֹרָה
וְנִדְבָקִים בַּתּוֹרָה, וּמְקִימִים הַפְּסוּק
שְׁפָתוֹב, (יהושע א) וְחָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו' .
וּבְשִׁבִילָה יִזְכוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁפָתוֹב (דברים ל)
כִּי הוּא תִיִּיךְ וְאַרְךְךָ יִמִּיךְ וְגו' . (דף קצד ע"ב)